

NEMZETI RADIKÁLISOK POLITIKAI KOMMUNIKÁCIÓJA¹

Szabó Gabriella

A tanulmány azt a szemiotikai konfigurációt mutatja be, amelyik a 2006-tól 2015-ig tartó időszakban definiálta a nemzeti radikális politikai közösséget. Azokat a jeleket kívánom összefoglalni, amelyek a közösség tagjai és a külvilág számára azonosították a nemzeti radikálisokat. A kutatás arra a kérdésre keresi választ, hogy milyen jelek segítségével igazodhatott el akár a nemzeti radikális közösség tagja, akár valamelyik másik politikai közösség tagja és szimpatizánsa azt illetően, hogy kik azok a nemzeti radikálisok, kik az ellenfeleik, milyen ügyeket tűznek zászlajukra, melyek a diskurzusokban és csatornahasználatban a megkülönböztető jegyeik, illetve melyek a nemzeti radikális ikonográfia tipikus elemei.

Miért ezeket érdemes tanulmányozni? A kutatás elméleti és módszertani alapja a társadalomszemiotika. A politikai kommunikációra alkalmazott megközelítés szerint a fentiek körül formálódnak a legfontosabb szemiotikai erőforrások. Ezeket az erőforrásokat alkalmazva az adott politikai közösség a számára legfontosabb politikai cselekvők (aktorok) és témák kijelölésével, szóhasználatok, metaforák, érvkészletek, csatornák, vizuális elemek és jellegzetes stílusok segítségével közölte mondanivalóját.

A sajátos szemiotikai konfiguráció tette azonosíthatóvá a közösséget a tagjai, illetve a közösségen kívüli szereplők számára. Másként fogalmazva: a nemzeti radikális közösség politikai cselekvőkre, ügyekre, diskurzusokra, csatornákra, stb. vonatkozó jeltermelő erőfeszítéseit követve tájékozódhatott mindenki, aki a szóban forgó közeget kereste vagy azért, hogy csatlakozzon hozzá vagy azért, hogy elhatárolódjon tőle.

A tanulmány során azt vizsgálom, hogy milyen jelekkel gazdálkodott visszatérően és hangsúlyosan a politikai kommunikátoroknak az a csoportja, amelyik a nemzeti radikális kört igyekezett politikai cselekvőként megteremteni, fenntartani és vonzóvá tenni. Mivel megközelítésünk szerint a közösség együttes erővel határozza meg aktorait, ügyeit, diskurzusait, csatornáit, illetve az egyéb modalitásait, többféle forrásból kerestem a konstrukciók eszközeit. A sokféle forrás bevonása szükséges, hiszen minél változatosabb helyen és gyakorisággal alkalmaznak egy-egy szemiotikai erőforrást, annál inkább köthető az a vizsgált közösséghez. Minél több

¹ Köszönettel tartozom Lovász Dorottyának, aki az adatgyűjtésben segédkezett.

helyen, formában és módon ismétlődnek a vizsgált jelek, annál valószínűbb az identifikációs erejük.

A vizsgálat fő forrásai: a Barikád című hetilap cikkei, a Hazai Pálya című ingyenes lap tartalmi, az alfahir.hu és a kuruc.info bejegyzései, a Szent Korona Rádió interneten elérhető adásai, az Országgyűlési Naplók, az elemzett szervezetek honlapjai és közösségi média platformjai, a Jobbik vezető politikusainak publikációi, a Jobbik politikusainak interjúi, közösségi média bejegyzései, valamint az elemzett szervezetek gyűléseiről, nyilvános programjairól készült videó felvételek.

A kutatási időszak a nemzeti radikális közösség legsikeresebb éveit fedi le. A Jobbik, a közösség vezető politikai képviselője, 2009-ben európai parlamenti, majd 2010-ben országgyűlési mandátumokat szerzett, 2014 tavaszán pedig már közel egy millió ember támogatta a párt politikáját.² A növekvő népszerűség lehetőséget adott az anyagi erőforrások növelésére, így javult a közösség összetartozását és gyarapodását elősegítő infrastruktúra.

A nemzeti radikalizmus térnyerését számos hazai és nemzetközi tudományos reflexiót vizsgálta. A Jobbikról (Bíró Nagy et al, 2011; Bíró-Nagy – Róna, 2011), a jobbikos politikusokról (Moffit, 2016; Kiss 2016a), a nemzeti radikális diskurzusokról (Feischmidt - Szombati, 2014) a szubkulturális elemekről (Sörös, 2011; Mikecz, 2013; Feischmidt – Pulay, 2014), a Jobbik diszkurzív lehetőségeiről (Szabó – Bene 2015; Szabó et al., 2015; Norocel et al. 2017, Szabó et al., 2018) és a jobbikos szavazókról született munkák (Bauer – Szabó, 2009; Rudas, 2010; Grajczjár – Tóth, 2011; Krekó et al., 2011; Róna, 2016) többnyire egy-egy intézményhez, fórumhoz vagy csatornához kötve vizsgálták a nemzeti radikális közeg egy-egy elemét. Politikatudományi szempontból legfontosabb megállapításaik szerint a nemzeti radikálisok sikerének összetevői: a fiatalok megszólítása (Róna – Sörös, 2012; Feischmidt, 2014), az antiszemitizmus (Kovács, 2013; Glózer, 2014), a cigányellenesség (Karácsony – Róna, 2010; Bernát et al., 2013) és a modern kommunikációs technikák (Zentai, 2010; Mihályffy et al., 2011; Jeskó et al., 2012; Myat, 2015) alkalmazása.

Jelen tanulmány nem korlátozódik egyik vagy másik összetevő kizárólagos vizsgálatára, ehelyett a jeltermelési sorozat kombinációjának leírását adja. Az elemzést a Politikai kommunikáció, 1990 – 2015 című kutatás elméleti és módszertani keretéhez igazítottam (vö. Kiss 2016b;

² VÁLASZTÁS '14. A Republicon Intézet Választási Elemzése.
http://republicon.hu/media/9504/valasztasok_2014_ri.pdf

Szabó 2016; Kiss 2017). A vizsgálat tehát egy átfogó tudományos vállalkozás része, s egyben folytatása a 2006 előtti időszak feltárásának (Szabó 2016; Szabó 2017).

Először azokat az aktorkonstruktumokat ismertetem, amelyek a nemzeti radikálisok szerint a korabeli magyar politikai élet meghatározó alakjai. Az aktorok bemutatása arra a kérdésre ad választ, hogy miként határozzák meg a közösség tagjait, illetve miként beszélnek a politikai ellentétéről.

A politikai közösség elnevezésében követtem a közösség parlamenti reprezentánsának tekinthető Jobbik önmeghatározását, ezért a nemzeti radikális szókapcsolatot használok.

A nemzeti radikálisok szemiotikai konfigurációinak kialakításában, az identitásteremtő jelek termelésében főszerepet játszó körének kialakítása két lépcsőben zajlott. Először a forrásokban ismétlődően felbukkanók közül azokra koncentráltam, akik valamiféleképpen kötik magukat a radikális politikai körhöz, vagy a radikálisok igyekeznek kapcsolódni hozzájuk. A kötelék lehet intézményes és intézményes kereteken kívüli. Intézményes kapcsolat lehet a párt vagy a mozgalmi tagság: a Jobbik tagjait, képviselőjelöltjeit erős intézményes szálak kapcsolják össze. Lazább kötelék például a Barikád című hetilapban történő rendszeres publikáció. Az összetartozás további jele az együttmutatkozás: a közös rendezvényeken, megemlékezéseken, utcai megmozdulásokon való részvétel a politikai közösség részévé teszi az ott megjelenőket. De csak abban az esetben, ha nem teszik világossá kívülállásukat. A kötődés azonosítása után szűkítettem a szereplők körét azokra a megszólalókra, akik a közösség önképének meghatározásában aktivizálták magukat. Az aktorok identitásteremtő és definíciós kísérleteiben olyan szövegeket, értelmezéseket kerestem, amik meghatározzák a nemzeti radikális közösség mibenlétét. Induktív módon dolgoztam, vagyis előzetes várákozás vagy hipotézis nélkül, magának a szövegnek az elemzése révén felbukkanó szófordulatokat kategorizáltam. A választott eljárás tehát az induktív, típusképző tartalomelemzés volt.

A nemzeti radikálisok identitásteremtésének leírásához az általuk kezdeményezett ügyeket, a kommunikációjuk kedvelt csatornáit, a diskurzusaikat és a metaforáikat, illetve a megszólalásaik stílusát elemzem. Ügyek alatt azokra a témákra térek ki, amelyeket a politikai közösség hosszú ideig, avagy visszatérően tárgyalt, és amelyek az önképe és a külső képe kialakításában kiemelkedőnek bizonyultak. A kutatás során összegyűjtöttem azokat a platformokat, amelyeken zajlott a nemzeti radikális közösség kommunikációja. Platformokként nemcsak a sajtót vizsgáltam, hanem bármilyen olyan teret, ahol a radikálisok találkozhattak egymással. Különösen fon-

tosaknak bizonyultak a lakossági fórumok, utcai megmozdulások, megemlékezések, nagygyűlések, országos tanácskozások. Az ott elhangzottak, megtörténtek dokumentáltsága esetleges, így többnyire be kellett érnem magának az eseménynek a regisztrálásával.

A közösséghez tartozó jelkészítők többféle modalitással dolgoznak. A szövegek és beszédek stílusa, a közösséghez tartozó konstruktumok – például egy párt – vizuális világa fontos információt hordoz. A nemzeti radikális identitás vizuális elemeinek leírásában a Jobbik vezetőinek képi megjelentésére koncentráltam, továbbá a kampányidőszakokban nyilvánosságra került képekre, mégpedig az írásos anyagokban fellelhető repetitív ön- és ellenségképek vizuális bemutatására.

Szükséges feladat a nemzeti radikálisok konstrukcióit, illetve az elemző saját megállapításait elhatárolni. Ennek egyik módja az igeidők változtatása: a közösség tagjainak gondolatmenete jelen időben, az elemzői hozzászólások múlt időben olvashatók.

Lássuk tehát az aktorkonstrukciók főbb elemeit!

AKTOROK ÉS KONSTRUKCIÓIK

Az alábbi fejezet a nemzeti radikálisok önkonstrukcióit és az ellenfelekre vonatkozó meghatározásait tárgyalja. A politikai közösség számára az ingroup és az outgroup mibenlétének tudatosítása folyamatos feladat és tevékenység.

A Jobbik és Vona Gábor a korszak kiemelkedő aktora, ám a nemzeti radikális közösség változatosabb annál, hogy csak velük azonosítsuk. Így választásom olyanok bemutatására esett, akik a nyilvánosság szélesebb szelete számára kezdeményeztek közösségi identifikációs lépéseket, és a nyilvánosság számára látható módon reakció is érkezett rájuk. A nemzeti radikális közösségben a szereplőket, vagyis a cselekvőket, és a konstruktumokat, vagyis az aktorokat, igen nehéz elválasztani egymástól, hiszen legtöbbször önkonstrukciós eljárásokat figyelhetünk meg.

A nemzeti radikális közösség éles határvonallal választja ketté a magyar politikai tér aktorait: *magunkfajtákra* és *maguk fajtákra*. Noha Morvai Krisztina eredeti cikkében még nem esik szó

a Jobbikról, de később megteszi a kiterjesztő gesztust.³ Az általa feltalált szófordulat⁴ elterjed a nemzeti radikálisok körében, és szívesen alkalmazzák a közösség határainak kijelölésére.⁵ A magunkfajták az ingroup, a magukfajták pedig az outgroup megnevezésének eszközévé válik. A magukfajta szűkebb értelmezésében olyan elemek bukkannak fel, mint „a rendszerváltás óta uralkodó média”, „a magát veleszületetten felsőbbrendűnek képzelő értelmiségi elit”, míg a magunkfajtáról az hangzik el: „akiknek Magyarország a hazája”; „akik saját hazájukban nem érzik otthon magukat, mert a hatalmon lévők megfosztották őket ettől az érzéstől. Az ország sorsáért aggódókat, akik úgy érzik, nincs befolyásuk a dolgokra, mert nem tartoznak az elit-hez.”⁶

Lássuk először az ingroup konstrukciókat!

„Magunkfajták”: A Jobbik

A vizsgált időszakban európai parlamenti, országgyűlési és önkormányzati választások sora bizonyítja, hogy a Jobbik sikeresen átvette a MIÉP-től és birtokolja a nemzeti radikalizmus politikai képviselője címet. A szélesebb nyilvánosság előtt Budapest IX. kerületében tartott polgármesterválasztás kapcsán válik egyértelművé a MIÉP elsüllyedése, és a Jobbik felemelkedése. Ferencvárosban a MIÉP és Jobbik nemcsak külön jelöltet indít, hanem a választási bizottság jobbikos tagja hozza nyilvánosságra a miépes jelölt választási csalását.⁷ A későbbi választásokon is megfigyelhető a Jobbiknak a közösség általi megerősítése. Az eredmények azt sugallják, hogy a szimpatizánsok a Jobbikot tekintik a nemzeti radikálisok pártjának: a 2009-es európai parlamenti választáson a szavazók 15 százaléka, 2010-ben 17 százaléka, a 2014-es EP választásokon 14 százaléka, a 2014-es parlamenti választásokon 20 százaléka szavaz rájuk, míg a MIÉP a listaállításhoz szükséges feltételeket sem mindig tudja teljesíteni. Noha vannak kísérletek a Jobbik trónfosztására, például a Magyar Hajnal párt nem szívesen fogadott megalakulása, illetve az is tudható, hogy a Jobbiktól eltávolodnak korábban fontos személyek (Gaudi-

³ Morvai Krisztina: „Minekünk kell itt az uraknak lenni!” Nyugat.hu, 2008. november 18.

⁴ Morvai Krisztina: Kedves Várkonyi Tibor Szerkesztő Úr! Nepszava.hu, 2006. december 21.

⁵ Szent Korona Rádió Hegylakók című műsora, 2007. január 16. Vona Gábor beszéde, 2010. március 15. Morvai: az antimagyar zsidók inkább a metélt farkincájukkal játszadozzanak a gyalázásunk helyett - szerintünk is, kuruc.info, 2009. június 4. Jobbik kampányzáró, 2010. április 8. Forrás: youtube.com; Kik állnak a jogvédőszervezetek mögött? 2013. április 17. alfahir.hu; A társadalmat radikalizáljuk, vagy a Jobbikon változtassunk? - Novák Előd gondolatai, kuruc.info, 2015. február 22.

⁶ Napkelte Keresztútzben, 2007. január 27. Kik azok a magunkfajták? Heti Válasz, 2008. január 24. Kovács Zsolt – Morvai Krisztina (2007): Magunkfajták, Kairosz Kiadó.

⁷ A Fidesz a MIÉP-nek gyűjtött a Jobbik ellen? index.hu, 2008. január 5.

Nagy Tamás, Budaházy György), a párt mégis képes megtartani közösségen belüli vezető szerepét. Néha emlékeztetnek a párt társadalmi – kulturális beágyazottságára, amit egyfajta eredettörténetként tárgyalnak:

(...) Jobbikkal (...) szorosan összefügg (több globális tényező mellett) a rendszerváltozás sikertelensége, a MIÉP útja, az első néhány megszülető nemzeti kiadvány és hírportál, a skinhead szubkultúra, a nemzeti rock kialakulása, a tüntetések és utcai demonstrációk világa, a hazafias mozgalmak létrejötte, a szurkolói táborok, a hagyományörzés, a közbiztonság romlása, a politika eltávolodása és még sorolhatnám. De hogy még konkrétabban érezzük az ízt a párt létrejötte körüli miliőnek: a Hősök terén tartott nagygyűlések, a betyárok, a Magyar Fórum, a Pannon Rádió, a Fejbőr koncert a Kárpátiáig, a magyarverések, az érpataki modell, a cigánybűnözés, a betiltott rendezvények, a zsidósággal való párbeszéd nehézsége, az első Nagy-Magyarország matricák, a Harcos ruhamárka, a Magyar Sziget, a HVIM, a kurucinfó, a Magyar Gárda, a metafizikai tradicionalitás, az őszödi beszéd, a TV-ostrom, a határon túli magyarok jogaiért folyó küzdelem, a Nemzeti Jogvédő Szolgálat és nem ér véget itt sem a sor. Fontos tény (melynek el nem ismerése sok félreértésre ad okot), hogy nem a felsorolt, a párt alapjaival szorosan összefüggő tényezők összessége a Jobbik, hanem csak egy azokkal valamilyen módon kapcsolatban álló, de valójában formájában azokhoz csupán hasonló eszköz az ebben a miliőben élő emberek számára.⁸

A Jobbik, mint a jövő pártja

A Jobbik megalakulása óta hangsúlyozza a jövő felé fordulását. Nemcsak arról beszél, hogy a többi párttól eltérő elképzelései vannak Magyarország eljövendő éveiről, és a kormányra kerülése a garancia a tervek megvalósítására, hanem arról is, hogy az egyetlen párt, amelyik érti az idők szavát: a korunk problémáira korszerű válaszokat megfogalmazó erőként jelenik meg. A konstrukció segítségével a Jobbik megkülönbözteti magát a múlt embereinek tartott szocialista, liberális és fideszes politikusoktól:

Mindketten [Bajnai Gordon és Orbán Viktor] azt akarják eljátszani, hogy a megújulás letéteményesei, de ez olyan, mintha a buldózerre bízánk az újjáépítést. Egyszerűen

⁸ Ellenmondás vagy egyensúly a Jobbikban? alfahir.hu, 2015. február 11.

nem megy neki. Egyszerűen nem megy nekik. Övék a múlt, övék a jelen, de a jövő a miénk.⁹

A konstrukció másik fontos eleme a párt fiatalokhoz kötődése. Visszatérően beszélnek arról, hogy milyen fontosak a fiatalok, számukra a Jobbik kormányképes és hiteles, az ifjúság körében ők a legnépszerűbb politikai párt.¹⁰ A választási programjaikban is kiemelt célcsoportként tekintenek a fiatalokra.¹¹ Még amikor igyekeznek nyitni az idősebb generációk felé, azt is a fiatalokon keresztül teszik.

A konstrukció leginkább a 2014-es országgyűlési választások kampányát uralja. A választási szlogen is így hangzik: „A jövőt nem lehet megállítani”. 2014-es kampányuk két ütemében először jobbikos fiatalokról készült fotó és videómontázs, majd egy családot bemutató kép- és videósorozat lát napvilágot. Az utóbbi esetében is a középpontban a fiatalok és a kisgyerekek vannak. A jövő és a Jobbik összekapcsolása később is megjelenik: üzenetük szerint a párt nélkül Magyarország nem tud kilépni a múlt fogságából.¹²

A Jobbik, mint közösségi párt

Elsősorban a nemzeti radikálisok belső nyilvánosságának tanulmányozásával válik láthatóvá a Jobbik közösségi konstrukciója. A párt politikájának középpontja nem az egyén, hanem a tradicionális közösségek: helyi, vallási, családi, nemzeti szinten egyaránt. A párt célja a külvilágtól nem függő, erős, „anyagiakban és szellemiekben gazdag”¹³ közösségek kialakítása, ezek életének elősegítése:

Az atomjaira hulló fogyasztói társadalom üressége helyett pedig életerős, környezettudatos, kis közösségek nemzetméretű hálózatára van szükség.¹⁴

A Jobbik közösségközpontú szemlélettel gondoskodna minden rászorulóról.¹⁵

⁹ A jövő a miénk, Vona Gábor Facebook bejegyzése, 2012-11-14 15:33:02.

¹⁰ A Jobbik a fiatalok vezető ereje, Iránytű Intézet, 2013. október 3. Kuruc.info-nemzedék - Tarol a Jobbik a fiatalok körében - Célpont (2013-03-08), 2013. március 8. Forrás: youtube.com.

¹¹ Jobbik kampányfilm a fiataloknak Lipovits Mátéval, 2014. március 10. Forrás: youtube.com.

¹² Vona Gábor a vadhajításokról. 2015. április 23. Forrás: jobbik.hu

¹³ Radikális változás. A Jobbik országgyűlési választási programja a nemzeti önrendelkezésért és a társadalmi igazságosságért. <https://www.jobbik.hu/sites/default/files/jobbik-program2010gy.pdf> p. 23.

¹⁴ Magyarország a magyaroké! A Jobbik programja 2009. március. <https://www.jobbik.hu/sites/jobbik.hu/download/Jobbik-program2009EP.pdf>

¹⁵ Jobbik TV - "Gyermekek nélkül nincs haza" - ifjúsági és népesedési konferencia. 2009. november 9. Forrás: youtube.com.

Mindenekelőtt szemléletváltást, közösségközpontú gondolkodást ígérünk, amelynek alapja a rend, a valódi közbiztonság, munkahelyek teremtése.¹⁶

A közösségi jelzőt igen széles körben alkalmazzák. A munkaerőpiacon „munkáltató és a munkavállalói közösségeket” tartanak kívánatosnak.¹⁷ Az abortuszt nem a nő egyéni döntéseként, hanem a „nemzeti közösség szempontjából” ítélik meg.¹⁸ A párt a vidékpolitikáját a „helyi közösségek önrendelkezésére” alapozza.¹⁹

A Jobbik azonban magát is közösségként aposztrofálja: önképe szerint olyan szervezet, amelyben a tagok közötti kötődés erős, az együvé tartozás érzése megvallott. A párt sikerének titkáról is többször esik szó: a közös cél érdekében folyó együttműködés, összefogás, önfeláldozó tevékenység. A tagok gyakran utalnak arra, hogy a helyi alapszervezetek baráti társaságokként működnek, pártkapcsolatból párkapcsolatok születnek, szerelmek szövődtek. Visszatérően említik a közös élményeket, ezek közül a leggyakoribbak: a 2006-os Kossuth téri tüntetések, a kampányok lebonyolítása, erdélyi zarándoklatok, Egyesült Magyar Ifjúság (EMI) táborok, és a Magyar Sziget. A Jobbik Ifjúsági Szervezet tagtoborzó videójában is hangsúlyosan szerepelnek az együttlétek. Úgy hirdetik magukat, mint egy „jó közösség”, „egy erős párt, ahol összetartunk és összetartozunk”, „ahol figyelünk egymásra”, „ahol barátságok kötődnek”.²⁰ Nem egyszer büszkélkednek azzal, hogy a Jobbikban a vezetők körül nincs „személyi kultusz”: az aktivisták és szimpatizánsok, illetve a vezetők között közvetlen a kapcsolat. Vona Gábor is egy a többiek közül, mindenki számára elérhető, sőt még a kritikai észrevételeket is szívesen fogadja.

A Jobbik politikusai havi rendszerességgel önkéntes közösségi munkát vállalnak, rendszeresen adakoznak. A Jobbik a konstrukciójában támaszkodik tehát az identitásképzésre, az erős ingroup tudat a pártépítés eszköze.

A Jobbik: „pártocskából váltópárt”²¹

¹⁶ Devecserben az önkormányzati választáson nyeresre állnak a Jobbik jelöltjei - Rezeg a lécs, kuruc.info, 2014. október 12.

¹⁷ Radikális változás. A Jobbik országgyűlési választási programja a nemzeti önrendelkezésért és a társadalmi igazságosságért. <https://www.jobbik.hu/sites/default/files/jobbik-program2010gy.pdf> p. 38.

¹⁸ Elhunyt dr. Hegedűs Loránt, 2013. január 26., kuruc.info; „Az abortusz napjaink holokausztja”, 2012. május 24. Dúró Dóra Facebook oldala.

¹⁹ Radikális változás. A Jobbik országgyűlési választási programja a nemzeti önrendelkezésért és a társadalmi igazságosságért. <https://www.jobbik.hu/sites/default/files/jobbik-program2010gy.pdf> p. 17.

²⁰ <https://www.facebook.com/JobbikMagyarorszagertMozgalom/videos/10153395863061405/>

²¹ Pártocskából váltópárt – Interjú Szabó Gáborral, Barikád, 2015. január 7.

A 2010-es parlamenti választások után kezdenek el beszélni a párt változásáról, átalakításáról. Expliciten az önkormányzati kampány lezárásával indul el a Jobbik professzionális párttá történő formálása. Vona Gábor 2010. október 14-i írásában éles cezúrát húz: megkülönbözteti a 2010 előtti és utáni pártot, és új korszak kezdetét harangozza be. Távlati célként a váltópárti státuszt jelöli meg, s az ehhez szükséges lépések megtételéhez kéri a tagság és a szimpatizánsok támogatását:

Megvizsgáljuk azt, hogy hogyan tudnánk még erősebbek, még hatékonyabbak lenni, majd ha választ megtaláltunk, aszerint közösen cselekedni.²²

A változást nem tartalmi, hanem formai kérdésként találják. A szervezeti megújulás jegyében a központi pártvezetés súlyát növelik a helyi alapszervezetek önállóságának rovására. Erősebb kontrollt kívánnak gyakorolni az aktivisták és a jobbikos jelöltek felett is, hogy kiszűrjék a „nem odavalókat”, azokat, akik hátráltatnak vagy „rossz fényt vetnek” a pártra.²³

Alulról szűrt és felülről felügyelt pártra van szükség.²⁴

Javítani akarnak a pártról sugárzott médiaképen is: fegyelmezettséget kérnek a tagságtól, és óva intik őket a „félreérhető”, „félremagyarázható” tettek, gondolatok közlésétől. A Jobbik számára mintaként Vona Gábor három szervezettípust kínál fel: a hadsereget, a multinacionális cégeket és az egyházat. Mindháromtól egy-egy működési elvet kíván a Jobbikban is érvényesíteni, vagyis a fegyelmet, a hatékonyságot és a reményt. 2010 év elején alakul meg a Jobbik „agytörősztejként” hivatkozott gazdasági kabinet is, melynek tagjai közé a versenyszférából érkezőket is invitálnak, hogy az „antikapitalista és múltba révedő” gondolatokat kiegyensúlyozzák.²⁵

A 2010 és 2014 közötti parlamenti ciklusban többször hangoztatják, hogy több figyelmet fordítanak a szakmai, szakpolitikai munkára, szakértői csoportokat állítanak fel, „higgadt, racionális” vitákat folytatnak a parlamenten belül és kívül is. Feláll az Iránytű Intézet is, mely „szigorúan szakmai alapokon”, adatokra építve, a korszerű tudományos eredményeket felhasználva, „értelmes és eredményes viták lefolytatásához” kíván kutatásokat biztosítani.²⁶

²² Fegyelem, hatékonyság, remény. Barikád, 2010. október 14.

²³ Az országgyűlési választásokon elért eredmény megismétlését várja a Jobbiktól Vona Gábor, Barikád, 2010. szeptember 22.

²⁴ Pártocskából váltópárt – Interjú Szabó Gáborral, Barikád, 2015. január 7.

²⁵ A menedzser a Jobbik mögött, direk36.hu, 2015. december 15.

²⁶ <http://iranytuintezet.hu/rolunk/>

A Jobbik a professzionális működés jegyében lemond a mozgalmi ágának felügyeletéről is. Bár Vonaék nem tagadják meg a Betyársereggel vagy a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalommal való kapcsolatukat, világosan kommunikálják, hogy a Jobbik ezektől a szerveződésektől függetlenül működik, és hogy e szervezetek a Jobbik hatósugarán kívül működnek.²⁷

A professzionális imázs megteremtésének része az is, hogy a Jobbikot kormányzásra alkalmas, kormányképes erőnek mutatják, mely nemcsak felvet problémákat, de megoldásai is vannak.²⁸ A menedzsment szemlélet jól tükröződik a 2014-es Kimondjuk. Megoldjuk. című választási programban: ennek szerkezete célirányos, és 5-7 konkrét lépést javasol minden felvetett probléma megoldására.

A változásokat a szimpatizánsok és a tagság vegyes érzelmekkel fogadja. A párt parlamenti frakcióját többen „puhának” tartják, a 2014-es országgyűlési választásokra készített kampányt „Benetton”, „liberális” vagy „szivárvány” jelzőkkel illetik²⁹, illetve kritizálják:

Elég szánalmas...Én jobbik párti vagyok és ennél többre számítottam...Ez elég vérszegény lett.

Ez mi ez a fostalicska? Ezt hány millióból hozták össze a rabbikosok? ³⁰

A Jobbik, mint nemzeti néppárt

2014 őszén adja jelét a Jobbik, hogy újabb pártidentitást kíván kialakítani.³¹ Ismét Vona Gábor játszik kulcsszerepet a párt önképének és a Jobbikról kialakult imázs megváltoztatásban, de sokat beszél a néppártosodásról Mirkóczki Ádám (Jobbik szóvivője) is. A nemzeti néppárti konstrukció voltaképpen a professzionalizációs törekvések folytatásaként jelenik meg: a Jobbik kész a kormányzásra, hatalomba is kíván kerülni, így további lépéseket kell tenni a választók és párt összekapcsolására. Lakossági fórumon többször el is hangzik: egy néppártot csak egy

²⁷ A Gárda jövőjéről és a keleti nyitásról is kérdezte Vona Gábort a Hírszerző, kuruc.info, 2010. november 9. Független, büszke és élhető Magyarországot szeretnék! – interjú Vona Gáborral, 2015. január 5. forrás: betyarsereg.hu. Vona Gábor: „Tarol a Jobbik az egyetemisták körében” – Hír TV Magyarország élőben, 2015. június 15. forrás: youtube.com.

²⁸ Nem a motort kell kicserélni, hanem a karosszériát, Barikád, 2010. november 4. A Jobbik lehet a Fidesz kihívója, Barikád, 2014. április 10.

²⁹ A családosokat szólítja meg a Jobbik januári kampánya, alfahir.hu, 2014. január 6.

³⁰ A Jobbik 2014-es kampányfilmjeihez fűzött kommentek a Youtube-on.

³¹ Meghatározta stratégiai céljait a Jobbik frakciója, 2014. október 18. Forrás: jobbik.hu

másik néppárt tud legyőzni.³² A választási sikerhez pedig szükséges a néppárti identitás kialakítása és terjesztése:

A többséget csak néppárti politikával lehet megszerezni, a magyarságot pedig csak néppártként lehet szolgálni.

A néppártosodást Vona Gábor voltaképpen a Jobbik sorsának beteljesedéseként írja le:

Ahogy egy kamasz fokozatosan átlép a felnőtt korba, úgy lépett a mi közösségünk is a politikai kamaszkorból a maga felnőttkorába. És amíg a kamaszkor a felelőtleniségről, sokszor örülségekről, szétszórtságról szól, addig a felnőttkor a felelősségről, a munkáról, az összeszedettségéről. Ennyi történt. A Jobbik néppárttá válása tehát nem mesterséges „politikai termék”, hanem egy természetes és szerves folyamat következménye.³³

Az új identitás kritikusaival is számot vet:

...néppárttá válásunkat (...) szokás kritika tárgyává tenni. Az egyik és leggyakoribb, amikor cukiságnak nevezik, vagyis egy hiteltelen és álságos komédiának, ahol a szélsőjobb oldali párt megpróbálja farkasmancsait báránybőrbe bújtatni. Nyilván ehhez egy közel tizenötezer fős pártból mindig lehet találni egy-egy megtévedt tagot bizonyítékként, és aki akarja, akár el is hiheti, hogy csupán „kész átverés show”, amit a párt elnöke képvisel.

Vona Gábor analógiát keresve példákat és ellenpéldákat hoz a Jobbik néppártosodásának megértéséhez. Megvilágítónak találja a finn, a dán és a francia radikális pártok szélről középre vezető útját, viszont elutasítja a Fidesz által bejárt pályaívet. Állítása szerint a Jobbik nem hagyja el a párthoz kapcsolódó értékrendet, ellenben a „formát, stílust, hozzáállást, munkamódszert” igen. A pártvezető a Jobbik további mozgását is előre vetíti: a néppárt nem végső állomás, hanem egy újabb lépés a „korszerű konzervatív párt” megteremtése felé.

A nemzeti radikális közösség megosztott a néppártosodással kapcsolatban. A Jobbik vezető figuráinak számító politikusok egy része, például Varga-Damm Andrea, feltétel nélkül támogatja és kertészeti hasonlattal élve a „vadhajtások lenyესésének” titulálja.³⁴ Morvai Krisztina a néppártosodás támogatásához a 2009-es elvekhez való ragaszkodást támasztja feltételül.³⁵ Hegedűs Loránt is szkeptikus és óva inti a pártot a külföldi nagyhatalmaknak való megfelelési

³² Vona: Lehet, hogy Orbán is jobbikos, de nem vennék fel tagnak, 2015. május 1. Forrás: youtube.com; Rig Lajos győzelme – Tapolca, 2015. április 13. Forrás: youtube.com.

³³ Októberi gondolatok, alfahir.hu, 2015. október 25.

³⁴ Néppártosodás I. 2015. április 21. Forrás: youtube.com

³⁵ Néppártosodás I. 2015. április 21. Forrás: youtube.com

kényszertől.³⁶ Szilágyi György frakciótag szerint a kérdés „túl van lihegve”, hiszen „csak kommunikációs” változás történik.³⁷ Z. Kárpát Dániel pedig a jobbikos szavazók sokféleségével magyarázza a fordulat lényegét: a Jobbiknak egyszerűen többféle stílusban kell megnyilvánulnia.³⁸

Az alfahir.hu hírportál 2015 januárjában „Diskurzus a Jobbikról” címmel vitasorozatot indít a néppártosodás értelmezéséről. A sorozat célját az alábbiakban foglalják össze:

A Jobbik vezetésének, tagságának és szimpatizánsi körének fel kell tennie a legsúlyosabb kérdéseket. Tisztáznia kell többek közt, hogy letért-e az útról a párt vagy ez csak stílusváltás, valamint van-e különbség az irányvonala és a tagsága irányultsága között. Ezekhez azonban előbb tudnia kellene, hogy kik követik, és akik követik, azok valójában mit akarnak követni.³⁹

A sorozatban négy cikk jelenik meg. Az írások feltételekkel, de támogatóan szólnak a néppártosodásról. Elfogadják Vona Gábor érvelését a továbblépés szükségességéről, viszont a párt korábbi programjához való hűséget, illetve a régi tagokkal való méltányos bánásmódot kéri.

Vona Gábor Facebook oldalán is megjelennek a kétkedő, csalódott hangok:

Az utat kitaposó "réteg" pedig nemkívánatossá vált. Csak idő kérdése, és a vadhajtasokból egy új sokkal erősebb "fa" serken.

A partokracia sosem lesz megoldás a jelenlegi nagy bajokra, SOHA!

FELELŐS AKKOR LENNÉL, HA MÁR AZ UTCÁN TOMBOLTATOK VOLNA, AMIKOR ELVETTE A FITYESZ A ROKKANTAK PÉNZÉT ÉS A LEGNAGYOBB NYOMORBA TASZÍTOTTA A BETEG EMBEREKET! ÍGY CSAK SZÁJHŐSÖK VAGYTOK!

Mivé lettél?!⁴⁰

Ugyanakkor támogató vélemények is akadnak: „gratulálunk hajrá így tovább”; „Tisztelet!”; „Isten hozott a Néppártok közt!”; „Éljen a Jobbik!”⁴¹

³⁶ Néppártosodás IV., 2015. április 25. Forrás: youtube.com

³⁷ Néppártosodás és Nemzeti Majális, 2015. május 6. Forrás: youtube.com

³⁸ Néppártosodás és Nemzeti Majális, 2015. május 6. Forrás: youtube.com

³⁹ Ellenmondás vagy egyensúly a Jobbikban? alfahir.hu, 2015. február 11.

⁴⁰ Kommentek Vona Gábor „Felelős néppárttá váltunk”, „Nem az a kérdés, hogy kell-e változnunk, hanem az, hogy hogyan és mi célból”, „A Jobbik néppárti jövője” című bejegyzései alatt.

⁴¹ Kommentek Vona Gábor „Felelős néppárttá váltunk”, „Nem az a kérdés, hogy kell-e változnunk, hanem az, hogy hogyan és mi célból”, „A Jobbik néppárti jövője” című bejegyzései alatt.

„Magunkfajták”: Vona Gábor

Vona Gábor a korszakban a nemzeti radikális közösség vezetőjeként tűnik fel. Nemcsak azért, mert a Jobbik elnöke, hanem azért is, mert megtestesíti a nemzeti radikalizmust, és mert célokat tűz ki, irányt szab, új utakat mutat a nemzeti radikális közösségnek, akiknek tagjai elfogadják őt vezetőnek. Noha időről időre sajtónyilvánosságot kapnak a párton belüli mérsékelték és radikálisok közötti ellentétek, ez Vona Gábor pozícióját komolyabban nem veszélyeztette. A vezéresedést az elnök ambicionálja: Orbán Viktor kiemelt pozíciójához hasonló módon kívánja szervezni a nemzeti radikális közösség politikai életét.

Vona Gábor, mint a nemzeti radikalizmus örökségét megtestesítő vezető

A korszakban a pártvezető többnyire alkalmazkodik a nemzeti radikális közösség hagyományaihoz. E hagyomány szerint a nemzeti radikálisok a magyarság múltjából kívánják a jelen helyzetet megérteni és a teendők listáját kiokoskodni. Ennek tesz eleget Vona Gábor, amikor szónoklataiban felteszi és megválaszolja például azt a kérdést: mit tennének ma az 1956-os „pesti srácok”.⁴² A politikai vezető feladata tehát a múltból történő olvasás és a történeti folytonosság megteremtése.

Állításom szerint a nemzeti radikális közösség további tradíciója, hogy világnézetüket újra is újra összefoglalják, azokat politikai programként részletezik és ezekhez híven, az ott összefoglaltakra hivatkozva politizálnak (Szabó: 2016; 2017). A vezető feladata tehát a hosszú és kidolgozott programok elkészítése, és az azok megvalósítása előtt akadályok lebontása. Az Alapító Nyilatkozathoz, a párt kiindulópontjaihoz, a választási programokhoz való ragaszkodás Vona Gábor politikai praxisának részét képezi.

Ma 12 éves a Jobbik. 2003. október 24-én ezen a napon vettük át Pongrátz Gergelytől a lyukas zászlót és ezen a napon fogadtuk el az Alapító Nyilatkozatot. Mind a lyukas zászló, mind az alapító dokumentum azóta is iránytű.⁴³

Vona a nemzeti radikalizmus örökségét felvállaló vezető jeleit hangsúlyozza, amikor azt mondja: nem tűri a Jobbik eredeti céljaitól történő elhajlást, „megalkuvást”, egyezkedéseket, kompromisszumokat. Feladatának nem a konszenzuseresést, hanem a Jobbik programjában

⁴² 1956-os Forradalom megemlékezés Vona Gáborral Nagyrédén, 2011. október 23. Forrás: youtube.com

⁴³ Vona Gábor: Októberi gondolatok, alfahir.hu, 2015. október 25.

lefektetettekért történő küzdelmet tekinti.⁴⁴ A nemzeti radikalizmus hagyományainak tiszteletét olvasom ki abból a gesztusból is, melyben Vona Gábor a politikai példaképei között említi Csurka Istvánt és Hegedűs Lorántot.⁴⁵ A konstrukció újabb jele a 2010-es kampányfilmjében választott aláfestő zene, melynek refrénje: „teszem, mit meg kell tennem”, vagyis a pártvezető mozgástere szűk, köti őt a nemzeti radikálisok eszmeisége, nézetrendszere, hagyománya.⁴⁶

A közösség aktuálpolitikai helyzetre adott reakcióját a pártvezető úgy szervezi, hogy az valamilyen módon kapcsolódjon a párt korábban megfogalmazott elveihez, céljaihoz, szellemiségéhez, programjához, konkrét javaslataikhoz.⁴⁷

Különösen jól látszik ez a 2015-ös migrációs hullám kapcsán kialakult vitában, amikor a pártvezető folyamatosan arra hivatkozik, hogy ő évek óta figyelmeztet a bevándorlás veszélyeire, és már az Orbán-kormány akciói előtt javasolt konkrét lépéseket is: szigorú határőrizet, honvédelem megerősítése.⁴⁸ A nemzeti radikalizmus kompromisszumok nélküli vezetőjének konstruktuma jelenik meg akkor is, amikor Vona Gábor arról beszél, hogy fő feladata ráébreszteni a választókat: a Fidesz voltaképpen a Jobbik programját valósítja.⁴⁹

Vona Gábor, mint a nemzeti radikalizmust és az országot megújító vezető

A nemzeti radikalizmus hagyományaihoz hű politikus konstrukciója mellett Vona Gábor kísérletet tesz arra, hogy az innovatív vezető képét is megteremtse magáról. Ennek első jele, hogy a pártvezér a Jobbik és a nemzeti radikális közösség megváltoztatásáról kezd beszélni 2010 őszén, az önkormányzati választások után.⁵⁰ A változás igényét óvatosan kezeli: kezdetben csak szervezeti átalakításokat, később stílusbeli módosításokat, majd egészen mélyreható újításokat kezdeményez. Az átalakításokat a jövőbeli reményteljes választási sikerekre hivatkozva indítja el. Ebben a konstrukcióban nagy szerepe van a vízióknak: Vona Gábornak kellően határozottan kommunikált elképzelése van arról, hogy a Jobbikot választási győzelemre viszi. A víziója azonban nem a saját politikai közösségének szól, hanem az ellenzék egészének kínál alternatívát. Vona a legerősebb ellenzéki párt vezetőjének tartja magát, s ezért kötelességének érzi, hogy

⁴⁴ Vona Gábor évadnyitó beszéde. 2011. január 29. Forrás: youtube.com

⁴⁵ Öt ember, Barikád, 2010. szeptember 23.

⁴⁶ Vona Gábor - A magyar nemzet kormányfője! 2010. április 11. Forrás: youtube.com

⁴⁷ Vona Gábor az Magyar Televízió Szemközt című műsorában, 2011. március 28. Forrás: NAVA Adatbázis; Vona Gábor beszéde a Magyar Élet Menetén, Miskolc, 2012. október 18. Forrás: youtube.com; Vona Gábor évértékelő beszéde. 2013. január 26. Forrás: youtube.com; Vona Gábor: Ezt a zászlót mi győzelemre vesszük! 2013. október 23. Forrás: youtube.com

⁴⁸ Dokumentumfilm készül az Ásotthalmi bevándorlásról, alfahir.hu, 2015. február 7.

⁴⁹ Vona Gábor: A Jobbik programjából mazsolázik a Fidesz. 2010. augusztus 24. Forrás: sokkaljobb.hu

⁵⁰ Fegyelem, hatékonyság, remény. Barikád, 2010. október 14.

Orbán Viktor tusnádfürdői beszédeihez hasonlóan globális áttekintést és útmutatást adjon.⁵¹ Míg a 2011-es, 2012-es és 2013-as évertékelő, évadnyitó beszédeiben az ingrouphoz intézi a szavait, 2014-ben már az ellenzékhez beszél, 2015-ben kísérletet tesz Magyarország egésze felé megfogalmazni vízióját:

Ez lesz 2015 legfontosabb célja: apró fényeket gyűjtogatni, abban bízva, hogy a pozitív példa is ragadós lehet. Magyaraként, egy emberként és közösségként kell építkeznünk.⁵²

A változást Vona Gábor magára is alkalmazza. Sokat beszél arról, hogy folyamatosan fejleszti magát, tanul, keresi azokat a helyzeteket, amikor „kiléphet a komfortzónájából”. Sőt, a jobbikos politikusoknak elő is írja a tudatos önképzést.⁵³ Így válik a pártvezető önkonstruktív közösségre vonatkozó identifikációs kísérlet.

Vona Gábor személyes feladatának tartja a nemzeti radikális közösség átalakítását. Kiemeli magát a többi párttag közül. Hangsúlyozza, hogy egyéni felhatalmazást kért és kapott a Jobbik fordulatának végrehajtására. A karizmatikus vezető képének megfelelően összekapcsolja személyét a néppárti programmal: aki őt akarja pártelnöknek, annak a néppárti politikára is igent kell mondania.⁵⁴

A nemzeti radikalizmus megújítását más megszólalók is személyesen a pártvezetőhöz kötik. Összekapcsolják a Jobbik stratégiáját, a párt népszerűségének emelkedését és a Vona Gábor iránti szimpátia növekedését.⁵⁵ A nemzeti radikalizmus megbecsült figurái közül is néhányan elismerik Vona vezető szerepét és tekintélyét.⁵⁶ Mindemellett látható, hogy ez jórészt önkonstruktív. Magyarán: főként Vona Gábor és a pártvezető által dominált kommunikációs helyzetben találkozhatunk a pártvezető vezér-konstruktívával, a közösség többi tagja inkább hallgatólagos beleegyezéssel és a pártvezető támogatásával járul hozzá. Vona Gábor önképének elfogadottságáról pontos adat nem áll rendelkezésünkre, de a korszakban népszerűségét a közvélemény-kutatók egyre növekvőnek mérik – amiről a közösség médiumai visszatérően beszámolnak.⁵⁷

⁵¹ Vona Gábor: Októberi gondolatok, alfahir.hu, 2015. október 25.

⁵² Vona Gábor: Begyógyítjuk a nemzet sebeit, alfahir.hu, 2015. január 31.

⁵³ Vona irányt mutatott a jobbikosoknak, alfahir.hu, 2014. november 23.

⁵⁴ Vona a Jobbiknak: Keressenek új pártelnököt, ha nem kell a politikám! [Index.hu](http://index.hu), 2015. november 23.

⁵⁵ Vona Gábor és Pörzse Sándor lakossági fóruma - London, 2014.01.26. Forrás: [youtube.com](https://www.youtube.com)

⁵⁶ Zagyva György Gyula: Mindenki nézzen magába! alfahir.hu, 2015. február 23.

⁵⁷ Nővekszik Vona Gábor népszerűsége, szebbjovo.hu, 2011. április 14. Töretlenül nővekszik Vona Gábor népszerűsége, alfahir.hu, 2013. október 30. Stabílan Vona Gábor a legnépszerűbb ellenzéki politikus, jobbik.hu, 2014. május 16.

„Magunkfajták”: Dúró Dóra és Novák Előd, a nemzeti radikalizmus megélésének prototípusai

A jobbikos politikusok második vonalából meg kell emlékezni a Dúró Dóra – Novák Előd házaspár politikusi konstrukciójáról. Mindketten frakciótagok, a párt vezető testületeinek tagjai. Nemcsak a közéleti tevékenységük ismert, a pár tagjai a modern nemzeti radikális fiatalok prototípusaként rendszeresen bepillantást engednek hétköznapijaikba is.

A házaspár a nagycsaládos életet népszerűsíti („nemzetmentő család”), rendszeresen tudósítanak a közösen vállalt gyermekek érkezéséről, a nagycsaládos mindennapokról, a szülőség és a munka összeegyeztetéséről. Kommunikációjuk alapján a felek egyenrangúak, a férj és a feleség egyaránt kiveszi a részét a háztartási teendőkből, a gyermeknevelésből és a család anyagi fenntartásában. Mindeközben mindketten építik saját karrierjüket, sőt sportszenvédélyüknek is hódolnak. Családi életükről szóló beszámolókkal tudatják, a magyar hagyományokat tartják és a keresztény ünnepeket ülik. Gyermekeikkel illusztrálnak praktikus, közérdekű információkat, például hogyan kell különböző méretű babaüléseket beszerezni az autóba⁵⁸ vagy miként érdemes hordozni a kisbabákat⁵⁹. A hétköznapiakon túl a fogyasztási szokásaik is nyomon követhetők: lakásukat és ruháikat magyaros motívumok díszítik, kislányuk népi tánc órákra jár, Balatonon nyaralnak.⁶⁰

Egy-egy magánéleti Facebook posztnál a feleség profilján mutatkozik nagyobb aktivitás: Novák Előd profilján átlagosan 607 like és 51 komment, míg Dúró Dóra oldalán 960 like és 57 komment jelent meg. A kommentek túlnyomó többsége támogató, dicsérő: „Nagyon aranyosak vagytok!”, „Nagyon gyönyörű gyermek gratulálok, jó egészséget a babának, és az egész családnak!”, „GYÖNYÖRŰ VAGY DÓRI”, „Kedves Dóra! Szimpatikus az egyénisége tetszik az oldala főleg azért mert emberközeli és tiszta...”, „Szép család, gratulálok szebb jövőt!”.

⁵⁸

<https://www.facebook.com/novakelod/photos/a.159541990795117.40105.112879632128020/825472280868748/?type=3>

⁵⁹

<https://www.facebook.com/durodora/photos/a.743964055639463.1073741834.191946490841225/819704204732114/?type=3>

⁶⁰

<https://www.facebook.com/durodora/photos/a.743964055639463.1073741834.191946490841225/803514593017742/?type=3>

„Magunkfajták”: A Gárda és a gárdisták

A Magyar Gárda a nemzeti radikális közösség fontos aktora. Neve, tevékenysége rendszeresen felbukkan a közösség fórumain, elsősorban a Jobbikkal való erős és folyamatos kapcsolata jól dokumentált. A Barikád című napilap rendszeres rovatot biztosít a Gárdának. Pörzse Sándor a Barikád főszerkesztője, a Jobbik parlamenti képviselője, szövivője a Gárda alapító tagja. A Gárdaköszöntés („Adjon az Isten! Szebb jövőt!”) gyakran hangzik el jobbikos politikusok szájából. Vona Gábor a Magyar Gárda Egyesület elnöke. Murányi Levente, a Jobbik alelnöke a Gárda rendezvényeinek rendszeres szónoka. A személyes kapcsolatokon túl, különösen a 2008 és a 2014 közötti időszak bővelkedik olyan jelekben, melyek a Gárdát a nemzeti radikális közösség egyik főszereplőjeként konstruálják meg. A Gárda a Jobbikot „testvérszervezetnek” tekint, de nem fogadják el a párt felsőbbbségét.⁶¹

*A Gárda, mint az elhivatottak élcsapata*⁶²

A Gárda legszembeütőbb eleme a tagok közötti összetartozás nyilvánvalóvá tétele. A katonaság mintaadó a Gárda konstrukciójában, a gárdisták csapata voltaképpen a nemzeti radikalizmus milíciája. Egy olyan „önvédelmi szövetség”, melynek résztvevői esküvel és avatási szertartással csatlakoznak. Külsőségekben az egyenruha, a címer és a zászló különbözteti meg a tagokat. A Gárda felvállalásának egyértelmű jele, amikor Vona Gábor gárdista ruhában jelenik meg az Országgyűlés alakuló ülésén⁶³. A Jobbik elnöke nemcsak az egyenruha viselésével köteleződik el a Gárda mellett, hanem további fizikai tanúságát is adja a kapcsolatnak. Rendszeresen megjelenik, beszédet tart a Gárda rendezvényein. Sőt, a szervezet betiltása után rendezett utcai megmozduláson összekapaszkodik a gárdistákkal, leül középük, testével védi a tagokat a rendőrök intézkedése ellen.⁶⁴ A gárdisták is jelen vannak a Jobbik életében: a tagok és a Jobbik aktivistái, helyi képviselői között is nagy az átfedés. A 2010-es országgyűlési kampányban a képviselőjelöltek büszkén beszélnek gárdatagságukról. A párt nagygyűlésein az első sorokban mindig a Gárda alakzata látható, sajátos köszönésünk, a „Szebb jövőt!” is hallható a Jobbik eseményein. Így tehát egyszerre vannak jelen a nemzeti radikálisok közösségében, de el is különülnek attól, mint valamiféle élcsapat.

⁶¹ Egység, fegyelem, bajtársiasság. Barikád, 2010. december 16.

⁶² http://ujmagyargardamozgalom.com/az_%C3%BAj_magyar_g%C3%A1rda_becs%C3%BClet%C3%B3dexe

⁶³ Gárdamellényben tette le képviselői esküjét Vona Gábor, 2010. május 15. Forrás: szebbjovo.hu

⁶⁴ Jobbik TV - A Bajtársiasság napja - 2. rész, youtube.com, Feltöltés ideje: 2009. július 4.

A konstrukció szerint a gárdisták a legelkötelezettebbek: hajlandóak egy becsületkódex alapján élni, közös küldetést vállalni, példát mutatni, idejüket és saját anyagi forrásait a szervezet célja alapján mozgósítani, „egymásért az életüket is adni”.⁶⁵ A Gárda a tagok közötti hűséget és a bajtársiasságot hangsúlyozza: „egy mindenkiért, mindenki egyért” – írják a Becsületkódexükben.⁶⁶ Toborzóvideójukban pedig elhangzik: „Attól a pillanattól fogva, amikor ide belépsz, soha többé nem leszel egyedül!”.

A Gárda, mint segítő

Igyekeznek a Gárda szociális tevékenységeit hangsúlyozni. A gárdisták jótékonykodnak: adományokat visznek, ételt osztanak, munkájukat ajánlják fel a szükségét szenvedőnek, véradásokat szerveznek. Különösen sok szó esik a gárdisták árvízi védekezésben és kárelhárításban játszott szerepéről. Láthatóan a Tisza-menti településeken voltak jelen.

A segítségnyújtás egy különösen gyakran kommunikált formája a testi jelenlét, a számbeli fölény és az erő felmutatásával biztosított „rendteremtés”. A gárdistákról tudható, hogy meghívásra felkeresik a „rossz közbiztonságú” településeket. A megjelenésekről nagyon hasonló módon tájékoztat a Barikád című hetilap: a meghívás északi vagy keleti országrészből jön, a panaszosok a cigányok viselkedését sérelmezik, a település minden szempontból rossz állapotban van, a Gárdával kapcsolatba lépők tehetetlenek, félnek, elkeseredettek és bizalmatlanok. A beszámolók szerint a gárdisták viszonylag nagy csoportban, egyenruhában végigmasíroznak a településen. Egy-egy napot ott töltenek, beszélgetnek a helyiekkel, illetve csoportosan felkeresik azokat, akikre az őket meghívók panaszkodnak. A cikkek és videómegosztókra feltöltött felvételek szerint a rendbontókat „cigányokként”, „etnikumként”, „embernek nem nevezhető fajként” határozzák meg, míg az áldozatokról, mint „becsületes magyarokról” beszélnek.⁶⁷ A „magyarvédelem” jegyében sorfalat állnak a panaszosok földje, ingatlanja körül. Hírt adnak „kimenekítésekről” is: „fertőzött” területekről költöztetnek családokat, idősebb embereket.⁶⁸ A

⁶⁵ Egység, fegyelem, bajtársiasság. Barikád, 2010. december 16.

⁶⁶ Az Új Magyar Gárda Becsületkódexe! ujmagyargardamozgalom.com, 2013. április 26.

⁶⁷ Gyöngyösön is készek mindent megtenni azért, hogy az embernek nem nevezhető faj ne zaklathassa a magyar családokat, kuruc.info, 2012. szeptember 28.

⁶⁸ Fadd 2008 június 21 Magyar Gárda a Közbiztonságért 1/2, youtube.com. Jobbik TV - Feloszlatták a Magyar Gárda Egyesületet - a gárdisták nem hátrálnak! Youtube.com.

látogatás végén a csoport vezetője valamely közterületen rövid beszédet mond, melyben a panaszosokat biztosítja, a „rendbontókat” megfenyegeti, hogy törődnek a helyiekkel és bármikor visszajönnek, ha szükséges.⁶⁹

A Gárda, mint áldozat

A Gárda harmadik domináns konstrukciója az áldozat voltának a hangsúlyozása. A 2009-es bírósági felosztatás kapcsán a nemzeti radikális közösség nyilvánosságaiban sok szó esett a szervezet elnyomásáról, betiltásáról. A gárdistákat ért rendőri erőszakról is évről évre megemlékeznek. Sérelmezik, hogy az Orbán Viktor vezette kormány is rossz szemmel néz rájuk. Felpanaszolják, hogy az elit és a média hazugságokat terjeszt a szervezetről: erőszakosnak, veszélyesnek, rasszistának állítják be őket, kulturális és szociális tevékenységeiket elhallgatják. A gárdistákat sújtó bírósági ítéletekről is rendszeresen beszámolnak. Itt hangsúlyozzák, hogy politikainak tekintik a büntetést. A Jobbik értelmezése szerint a Gárda elleni támadásokra külföldről kap parancsot a kormány.

„Magunkfajták”: a Kossuth tériek és a 2006-osok⁷⁰

A nemzeti radikális közösség különösen a korszak korai éveiben nagy becsben tartja a 2006-os utcai eseményekben résztvevőket, illetve az azok emlékét ápoló, a rendőrségi eljárásban megsérülteket támogatók körét. A belső és külső nyilvánosság előtt ilyen minőségben jelent meg Morvai Krisztina, Gaudi-Nagy Tamás és Budaházy György. Míg Morvai Krisztina az Európai Parlament Jobbik által delegált képviselőjeként Brüsszelben⁷¹, illetve Gaudi-Nagy Tamással a Civil Jogász Bizottság keretei között igyekezett napirenden tartani a 2006-os tiltakozók ügyét⁷², addig Budaházy György az őszi beszéd körüli botrány kirobbanásához köthető utcai tiltakozási hullám egyik vezetőjeként válik ikonikus figurává.

⁶⁹ Északon a helyzet nyugtalan, Barikád, 2010. július 15. Adjon az Isten, Barikád, 2010. július 15. A törvényen kívüli élet telephelye: Lyukóvölgy, Barikád, 2010. szeptember 23. Ha nem változtatunk a helyzeten, itt tíz év múlva csak cigányok fognak lakni, Barikád, 2010. szeptember 16. Elviselhetetlen a közbiztonság Hajdú-Bihar megye számtalan településén, szebbjovot.hu, 2012. szeptember 14.

⁷⁰ Erről bővebben: Mikecz Dániel (2014): Új tiltakozási és szervezeti formák a radikális jobboldali mozgalmi eszköztárban. Politikatudományi Szemle. Politikatudományi Szemle XXIII/4. 71–91. pp

⁷¹ Morvai Krisztina és Brüsszel - online interjú, kisalfold.hu, 2009. szeptember 3.

⁷² 2006-os rendőri brutalitás: Morvai Krisztina és Gaudi-Nagy Tamás a mai bizottsági meghallgatásról, 2010. szeptember 17. Forrás: jobbik.hu

Budaházy elsősorban erőszakos akcióiról nevezetesen: részt vesz a Magyar Televízió ostromában, a budapesti Szovjet Hősi Emlékmű megrongálásában, majd beszédet tart a Kossuth téren⁷³, illetve a rendőrségi körözés elől bujkálva levélben osztja meg gondolatait a tüntetőkkel⁷⁴. A vizsgált időszakunk szinte teljes egészében Budaházy előzetes letartóztatásban vagy házi őrizetben van terrorcselekmény büntette miatt. Tudható, hogy ő áll a Magyarok Nyilai, illetve a Hunnia csoport élén, ám a szerveződések mibenlétét és Budaházy pontos szerepét homály fedi. Az ellene felhozott vádak – kormánypárti politikusok fizikai bántalmazása, tulajdonuk megrongálása, zaklatása – tagadja.

A nemzeti radikális közösség szerint Budaházy politikai fogoly, koncepciós perek áldozata. Vezető jobbikos politikusok állnak ki mellette, bár Vona Gábor a közöttük lévő nézetkülönbséget is hangsúlyozza: Budaházy a pártpolitizálást haszontalannak tartja, míg Vona szerint a parlamenten belül kell megvívni a küzdelmet. Gaudi-Nagy Tamás jogvédelmet biztosít számára, szimpátiatüntetést szervez, éhségsztrájkot folytat érte, szabadságharcosnak, igaz hazafinak nevezi.⁷⁵ A Budaházyt érintő kérdésekről rendszeresen beszámol a kuruc.info honlap is.

A „Kossuth tériekről” tudható, hogy 2006 őszétől 2007 februárjáig folyamatosan jelen vannak a Parlament előtt, a Felvonulási téren, kormánypárti politikusok háza előtt a Gyurcsány-kormány lemondását követelve. A leghosszabban az Országház előtti téren táboroznak, ahol Árpád sávós zászlókkal, színpaddal, ősmagyar szimbólumokkal lakják be a teret. Ottlétük rendszeresen erőszakba torkollik, összecsapnak a rendőrökkel, melyek közül a legismertebb a Magyar Televízió ostroma, a Nagykörúti zavargások, illetve a Kossuth térről történő kiszorítás. Az erőszak megélése az önképük része, a nemzeti radikális közösség fontos modalitása.

A Jobbik vezetői közül az akkori alelnök Molnár Tamás és a szóvivő Novák Előd is érintett. Utóbbi előállítását több helyen közlik.⁷⁶ A Jobbik ennek ellenére igyekszik távolságot tartani a Kossuth tériektől. 2006. szeptember 26-ára szervezett nagygyűlésüket lemondják, Molnár Tamás alelnöki tisztségét nem hosszabbítják meg, Balczó Tamás alelnök pedig elhárítja a Jobbik felelősségét firtató újságírói kérdéseket.⁷⁷ Az akciókban szerzett fizikai sérülések és jogsértések emlékét azonban a nemzeti radikális közösség évek múltán is emlegeti:

⁷³ A kerekasztal lovagjai, Magyar Fórum, 2006. október 5.

⁷⁴ Budaházy György levele a Kossuth téri tüntetőkhez, 2010. október 6. Forrás: youtube.com

⁷⁵ A Jobbik a Parlamentben, 2010. október 25. forrás: youtube.com

⁷⁶ A rendőrség máig fedezi a 2006 őszi rendőri jogsértéseket? jobbik.hu, 2011. szeptember 11. Előállították Novák Elődöt, amiért fajtársaik gyilkosságaival szembesítette a mazziszeseket, kuruc.info, 2012. november 22.

⁷⁷ Balczó Zoltán a Magyar Televízió Nap-kele műsorában. 2006. október 25. Forrás: NAVA adatbázis.

2006-tól szinte minden tüntetésen, megmozduláson, gyűlésen részt veszek. Szívtam rengeteg könnygázt, unokatestvéremet bebörtönözték, meghurcolták ártatlanul, menekültem lovasroham elől, lőtték ki barátomat a szemem láttára...⁷⁸

A nemzeti radikálisok konstrukciójában azonban 2006 nemcsak az utcákon, tereken felvonulók számára fontos. Vona Gábor a jobbikosokat egyenesen a 2006-osok politikai generációjának nevezi, akiket a 2006-os őszi beszéd és az a felett érzett frusztráció köti össze.⁷⁹ Ebben a konstrukcióban 2006-osnak számít mindenki, aki kiábrándult a politikusokból, de a politikából nem. Olyanok, akik készek leváltani a régi elitet és új politikai erőt támogatni. A 2006-osok körébe invitál mindenkit: „tapasztalt idősebbeket, az aktív középosztályt és a radikális fiatalokat”.⁸⁰

A következőben az outgroup konstrukciókat ismertetem!

Magukfajták

Ahogy a „magukfajták” konstrukciójánál utaltam rá, a nemzeti radikális közösség kettéosztja a magyar és a nemzetközi politikai teret. A „magukfajták” vagyis a nemzeti radikálisokat megkülönböztetik úgy, hogy:

(felszólalnak a) magukfajták zavartalan országrombolása, a nemzeti vagyont fillérekért összeharácsoló rablásai ellen.

Magukfajták (...) igen rossznéven veszik, hogy mi magyarok nem vesszük szó nélkül tudomásul, hogy gyarmati sorra ítélték bennünket (...)⁸¹

Visszavesszük az Önök által külföldiek illetve az elvtársaik kezére juttatott nemzeti vagyont, újraépítjük a magyar gazdaságot, talpra állunk és visszavesszük a hazánkat a Magukfajtáktól. Nekünk, Magukfajta magyar embereknek ugyanis kedves Gusztos Péter, csak ez az egy hazánk van: Magyarország! (...)⁸²

⁷⁸ Király András, a Jobbik szóvivőjének bemutatkozása. 2009. november 13. Forrás: jobbik.hu

⁷⁹ Jobbik ünnepi megemlékezése 2011. október 23. Forrás: youtube.com

⁸⁰ Vona Gábor: 2006-osok. In: Fekete bárány, fehér holló. p. 68.

⁸¹ Morvai Krisztina az Élet és Irodalom szerkesztőségéhez írt nyílt levele; 2008. november 7.

⁸² Morvai Krisztina Gusztos Péterhez (SZDSZ) írt nyílt levele; 2009. április 14.

A „magukfajták” a Kádár korszak elitje vagy annak örökösei, akik a rendszerváltás után is gazdasági, politikai és kulturális hatalmi pozícióban maradtak.⁸³ Hozzájuk csatlakoznak azok, akik bár nem tartoznak a belső körökhöz, de alkalmazkodnak az elvárásaikhoz, keresik a kegyeiket. A „magukfajták” nemzetközi igazodási pontokat keresnek, „fogva vannak” külföldi érdekkörök által:

(A magukfajták) Mindig azt kérdezik: mit szól ehhez Brüsszel, Washington vagy Tel-Aviv? Miért nem azt kérdezik, mit szól ehhez Miskolc?⁸⁴

A nemzeti radikálisok elégedetlenek a „magukfajták,” vagyis a magyar politikai szereplők körével, tevékenységével. Olyannyira, hogy mindegyiküket kifejezetten kártékonnak tartják. A nemzeti radikális megszólalók azt is nyilvánvalóvá teszik, hogy az out-group státusz egyenlő az ellenséggel, amivel szemben fel kell venni a harcot, amitől meg kell védeni Magyarországot, a magyar embereket, a politikai képviselőket ellátó pártjukat, sőt a közösség egészét.

A nemzeti radikálisok ellenségkonstrukciójának fő tárgyai a Fidesz, az MSZP, az SZDSZ, a zsidóság és a cigányok. Míg a pártok és a zsidók a magyar politika aktoraiként jelennek meg, a cigányokról inkább úgy beszélnek, mint Magyarország legnagyobb problémájának megszemélyesítőiről. Ezért a cigányságról alkotott konstrukciókat metaforaként mutatom be a diskurzusok fejezetben.

Az aktorkonstrukciós elemek nagyfokú hasonlóságot mutatnak az 1997 és 2006 közötti időszakban alkalmazott ellenségképző mechanizmusokkal (Szabó, 2017: 400 – 409). Ahogyan erősödik a néppártosodás a Jobbik vezérkarában, úgy ritkulnak a pártelit által kezdeményezett ellenségkonstrukciós eljárások. A pártvezetés megváltozott kommunikációs gyakorlata nemcsak stílári szempontból fontos, hanem a közösség határainak újradefiniálására tett kísérletként is értelmezhető. Míg a pártelit e határok elmosásában érdekelt, addig a tagság és a szimpatizánsok többsége – akár a pártvezetéssel szemben is – megerősíti a régi out-group konstrukciós eljárásokat. Erre jó példa Kulcsár Gergely esete (Jobbik parlamenti képviselője), aki beleköpi

⁸³ Lakossági fórum Morvai Krisztina és Vona Gábor részvételével, 2008. november 17. Jobbik TV - Morvai Krisztina feljeleni Gyurcsány Ferencet. 2009. március 17. Forrás: youtube.com; szegedi Csanád beszéde a Jobbik ünnepi megemlékezésén. 2010. március 15. Forrás: 2010. március 15.

⁸⁴ Vona Gábor és Egyed Zsolt lakossági fóruma Ózdon. 2010. március 30. Forrás: youtube.com

a Duna-parti holokauszt-emlékműbe. Vona Gábor büntetést kezdeményez ellene, és arra kötelezi, hogy tegye tiszteletét az emlékműnél.⁸⁵ A kuruc.info kommentszekcióját viszont elárasztják a Kulcsárt támogató üzenetek⁸⁶:

Én bele is szartam volna...

Nagyon joltette hogy belekopott – mindnyajunk elismereset elnyerve ezzel! Magyarország (egyik) szegylene hogy ezek a tetves, labgombas zsidocipok egyáltalán ott lehetnek!

Gergely vendégem egy sörre vagy egy pálinkára! +1

Magukfajták: „Zsidesz” és „Orsós Viktor” - Fidesz, Orbán Viktor és a fideszesek

A Fidesznek, a párt vezetőjének, illetve az Orbán-kormányoknak három nagy bűne van a nemzeti radikálisok szemében. Az első a gyengeség. A jobbközép politikát erőtlennek tartják.⁸⁷ Főleg a külpolitikát vádolják azzal, hogy nem meri, vagy nem akarja a nemzeti érdekeket, illetve a határon túli magyarok megsegítését határozottan képviselni.⁸⁸ Többször adnak hangot annak is, hogy a Fidesz csak látszólag cselekszik a magyarság érdekében, a komoly nemzetközi konfliktusokat elkerüli. A pártról és a vezetőiről azt tartják, hogy részesei és nyertesei a globális világgazdaság és politika körfogásának, ezért nem szakítanak az Európai Unióval, vagy lépnek ki a nemzetközi szervezetből. A Fidesz és a Jobbik viszonyában az előbbi gyávaságáról esik sok szó: a Fidesz fél a Jobbiktól, látja az erősödését, és ahelyett, hogy partnerséget ajánlana, „gyűlölettel fordul” a nemzeti radikálisok felé.⁸⁹

A második bűn az „1989-es konszenzusban” való részvétel. A rendszerváltás kudarcáért a nemzeti radikális közösség szerint a Fideszt is felelősség terheli. Álláspontjuk szerint az 1989-es

⁸⁵ Vezekelni küldte Vona Gábor a köpködő jobbikos képviselőt, origo.hu, 2015. március 18.

⁸⁶ Egy Duna-parton felejtett gazdátlan cipőbe köpött Kulcsár Gergely - a Jobbik-akasztó demokraták eltüntetnék a pártot, kuruc.info, 2015. március 14.

⁸⁷ Ne lógjanak a képviselők! Barikád, 2010. július 22.

⁸⁸ Zagyva György Gyula K/11463 Miért nem tesz semmit a magyar diplomácia a román hatóságok törvénytelen ségeivel szemben? című kérdése. Forrás: mkogy.hu; Gaudi Nagy Tamás A/11409 Vállalja-e végre Magyarország a védhatalmi fellépést az elcsatolt területeken élő magyar közösségek önrendelkezési törekvései, egyéni és közösségi jogaik kivívása érdekében? című kérdése. Forrás: mkogy.hu; Szávay István J/9399 A határon túli magyarokra vonatkozó feladatok végrehajtásáról című hozzászólása. Forrás: mkogy.hu; Vona Gábor a Magyar Televízió Ma Reggel című műsorában. 2012. június 4. Egymásra lépő talpak, Barikád, 2014. január 2.

⁸⁹ A Jobbik erőn felül teljesít. In: Vona Gábor (2011): Fekete bárány, fehér holló. p. 18.

politikai generáció, azaz a Fidesz, az SZDSZ, az MDF és az MSZP ugyanis kiegyezett egymással a privatizáció, az euro-atlanti integráció és a liberális gazdaságpolitika végrehajtásában. Voltaképpen tehát nincs különbség a Fidesz és a baloldali pártok, Orbán Viktor és a baloldali politikusok között: Gyuresány és Orbán egykutya!⁹⁰

Beszámolnak Orbán Vikornak azokról a családi-személyes kötődéseiről is, melyekkel a liberális körökhöz kapcsolódik.⁹¹

A Fidesz harmadik fő bűne a Jobbik programjának „ellopása”. Különösen a párt parlamenti frakciójának tagjai számolnak be arról, hogy az Orbán-kormány a Jobbik programjának elemeit valósítja meg, de azokat a sajátjaként találja a választók felé.⁹²

Ha egy-egy nagygyűlésen a szónok Orbán Vikornak és a Fidesznek a rendszerváltás után játszott szerepéről beszél, a tömeg hangos nemtetszését fejezi ki. A közönség soraiból gyakran hallatszik ilyenkor a „zsidóbérenc”, és a „rohadék” jelző (Kiss et al., 2014).

A kuruc.info cikkeiben is rendre előkerül a Fidesz és a nemzeti radikalizmus viszonya. Az írások szerint hamis kép él Orbán Viktorról, mely szerint ő a magyarság érdekében tevékenykedik, csak éppen „óvatosan”, „okosan”, a „nemzetközi cionista bankároligarchia jóindulatát bizonyos elkerülhetetlen, de szimbolikus gesztusokkal” elnyerve politizál.⁹³ A valóság azonban az, hogy a Fidesz „a gyarmatosító pénzoligarchia”, illetve a „cionista zsidóság szolgálatában áll”, és a magyarság felé tesz gesztusokat, hogy „lecsillapítsa és félrevezesse a hazafiakat”.⁹⁴ A Fidesz retorikája tehát kiállja a nemzeti radikálisok próbáját, de az Orbán-kormányok és a Fidesz ellenzéki magatartásával elégedetlenek. Hevesen kritizálják a baloldalinak tekintett médiumok, kulturális intézmények, művészek megtűrését, állami pénzből történő támogatását.⁹⁵

A nemzeti radikális közösségben a Fidesz gúnyneve a „Zsidesz”, Orbán Viktoré pedig „Orsós Viktor”. Mindkettő a nemzeti radikálisok által leggyűlöltebb csoportokat, a zsidóságot és a cigányságot köti a párthoz és politikushoz.

⁹⁰ A Barikád című hetilap 2011. szeptember 21-i példányának címlapja.

⁹¹ Egy kis érdekesség: az SZDSZ antimagyar főpapja keresztelte Orbán vezér két gyermekét, kuruc.info, 2009. július 23.

⁹² Nagyvizit, Barikád, 2010. július 22. Újabb Jobbik-programpontok a kormány intézkedései között, Barikád, 2010. július 29. Győzni kell! Barikád, 2014. március 27. Segítség a Fidesznek: itt olvasható a Jobbik Uniós programjának alapvetései, alfahir.hu, 2015. június 2.

⁹³ A hang Jákobé, de vajon a kéz is? kuruc.info, 2010. október 25.

⁹⁴ A Jobbik erőn felül teljesít. In: Vona Gábor (2011): Fekete bárány, fehér holló. p. 18.

⁹⁵ Miért pénzeli a "nemzeti" Zsidesz a balliberális médiát? kuruc.info, 2011. október 6.

Vona Gábor különösen sokat beszél a Fideszről. A jobbközép pártból való kiábrándulásának okai közé sorolja a párttagok „elvtelenségét”, „cinizmusát” és „arroganciáját”.⁹⁶ 2015-ben pedig sorra adja az interjúkat, melyekben a Jobbik egyetlen és fő ellenfeleként a Fideszt jelöli meg.⁹⁷

Magukfajták: „Hazaárulók” - SZDSZ, MSZP és Gyurcsány Ferenc

A liberális és baloldali pártok, valamint annak vezetői a korszak leginkább utált politikai aktorai.

A SZDSZ-ről alkotott kép a 2006 előtti korszakokhoz hasonlóan alakul (Szabó, 2016, Szabó, 2017): a párt idegenségét, a hétköznapi emberektől való távolságát hangsúlyozzák. Továbbá az életszínvonal rendszerváltás utáni esésének fő felelőseként is az SZDSZ-t nevezik meg: a párt a „rendszerváltást kisiklatta”, Magyarországot „a nemzetközi tőkének kiszolgáltatta”, a Bokros-csomaggal a magyarokat „nyomorba taszította”.⁹⁸ Tiltakozó akciókat hirdetnek meg az SZDSZ „nemzetromboló politikája” ellen: Magyar Önvédelem Napja.⁹⁹ Sőt, a Jobbikot voltaképpen a liberálisok „pofátlansága” hívta életre.

Az SZDSZ vereségei felett heves örömet mutatnak:

Külön koccintottunk arra, hogy az SZDSZ az Európai Parlamentben megszűnt létezni.¹⁰⁰

retkesszadesz csak 2%-ot ért el szerencsére. JOBBIK 4EVER!¹⁰¹

Liberális pofára esés Erdélyben is!¹⁰²

Az MSZP konstrukciója sem változik sokat a korábbi időszakhoz képest (Szabó, 2016; Szabó, 2017). Röviden: a párt a „hazaáruló” és „országromboló” politika megtestesítője,¹⁰³ és a Jobbik

⁹⁶ Morvai Krisztina levele Gusztos Péterhez, 2009. május 7. Forrás: jobbik.hu

⁹⁷ A Jobbiknak már csak a Fideszt kell eltakarítania., alfahir.hu, 2015. július 17.

⁹⁸ Kis magyar tandíjtörténet, alfahir.hu, 2012. december 12. Az MDF-SZDSZ paktum tovább él a Fidesz kormányban., alfahir.hu, 2015. április 19.

⁹⁹ Elég volt az SZDSZ-ből - A Jobbik meghirdeti a Magyar Önvédelem Napját, 2007. július 11. Forrás: jobbik.hu

¹⁰⁰ Vona Gábor interjúja a Magyar Hírlapnak, Magyar Hírlap, 2009. június 12.

¹⁰¹ Komment az SZDSZ Szavazz a kirekesztés ellen! című kampányfilmje alatt. Forrás: youtube.com

¹⁰² Liberális pofára esés Erdélyben is: egy hét alatt ezer "összmagyar" Jobbik-ellenes aláírást tudtak összegyűjteni, kuruc.info, 2010. június 15.

¹⁰³ Radikális változás. A Jobbik országgyűlési választási programja a nemzeti önrendelkezésért és a társadalmi igazságosságért. <https://www.jobbik.hu/sites/default/files/jobbik-program2010gy.pdf> p. 75.

a szavazói közé várja a szocialista politikusok által „becsapott, megalázott és meglopott” embereket.¹⁰⁴ Az MSZP politikusait, a liberálisokhoz hasonlóan, a „gyarmatosítók” magyarországi képviselőiként tartják számon: külföldről támogatják őket, s maguk is külföldi érdekek szerint cselekszenek. A szocialisták morális alsóbbrendűségének konstrukcióját a korrupciós ügyeikre való felhívással igyekeznek tudatosítani, itt az „enyveskező”, „tolvaj”, „rabló” jelzőket találjuk¹⁰⁵. A Jobbik visszatérő követelése és ígérete a szocialista politikusok felelősségre vonása és elszámoltatása.

A nemzeti radikálisok az utcán is nyilvánvalóvá teszik az SZDSZ-ről, az MSZP-ről, és a Gyurcsány-kormányról alkotott negatív véleményüket. 2006 ősze és 2010 áprilisa között számos kormányellenes tüntetés zajlik a Jobbik szervezésében. A leggyűlöltebb figura alighanem Gyurcsány Ferenc. A Kossuth tériek koporsót küldenek neki, tüntetők „pszichopata állatnak” nevezik a miniszterelnököt.¹⁰⁶ A Jobbik képviselői többször kezdeményezik letartóztatását és büntetőjogi felelősségre vonását, ami élvezzi a szimpatizánsok támogatását. A nagygyűlések skandalizálják: „Gyurcsány Ferenc, legyen fegyenc!”, „Börtönbe!”, „Lógni fog!”¹⁰⁷. A nemzeti radikális közösségben Gyurcsány Ferencet tekintik a 2006-os, 2007-es rendőri intézkedések fő felelősének, ezért még évekkel később is „szemkilövetőként” hivatkoznak rá.¹⁰⁸ A kuruc.info-n a 2006-os szerepét boncolgató hírek alatti kommentárok között olvasható, hogy a halálát kívánják: „könyörgöm, akasszuk fel!”, „Ha a háta mögött levő fán lógna kötélén még szebb lenne.”; „inkább karobahuzni hogy egy hetig döglödjön!”

¹⁰⁴ Kimondjuk. Megoldjuk. A Jobbik választási programja 2014. https://jobbik-hu-static.azureedge.net/sites/default/files/cikkcsatolmany/kimondjukmegoldjuk2014_netre.pdf p. 7. Üzenet az országromboló MSZP-nek Morvai Krisztinától, 2009. augusztus 22. Forrás: MTI Adatbázis.

¹⁰⁵ Íme a százmilliókat rejtegető MSZP-s politikus, alfahir.hu, 2014. február 4. Hagyó-per: Puch László cége is kapcsolatban állt a BKV-val, alfahir.hu, 2013. január 22.

¹⁰⁶ Tüntetés a Kossuth téren - folyamatos tudósítás, gondola.hu, 2006. szeptember 19.

¹⁰⁷ Jobbik TV - 2009. március 15. forrás: youtube.com

¹⁰⁸ Rácsok mögött a szemkilövető - de sajnos nem úgy, ahogy megérdemelné, kuruc.info, 2015. szeptember 15. Megszületett az antimagyar koalíció: a szemkilövető harmadik a listán, Fodor Gabriellát is bevették, kuruc.info, 2014. január 14.

Magukfajták: zsidók

Glózer Rita (2014: 179 – 182) tanulmányára támaszkodva állítható, hogy a cigányság mellett a zsidók is helyet kapnak a nemzeti radikálisok ellenség-konstrukciójában. A zsidóságot a nemzeti radikálisok a zsidó származású ismert közéleti személyiségek, a zsidó kultúra, történelem szimbólumai (holokausztmúzeum, izraeli cégek, holokauszt filmek) testesítik meg. A a zsidókról alkotott kép tehát nem a hétköznapi tapasztalatra hivatkozva jelenik meg, hanem elvont régiókban: az USA-ban, Izraelben, a holokauszt idejére, a nemzetközi nagypolitika és elit hétköznapi emberek számára elképzelhetetlenül távoli világába vetítve.

A zsidókról szóló kommunikáció főbb elemei a cionista hatalmi törekvésekről, a palesztin megszállás történetéről, különböző közéleti személyek „cionista” múltjáról szólnak.¹⁰⁹ Ugyanitt az ábrázolás meghatározó eleme a holokausztra történő ironikus-cinikus, megkérdőjelező szóképek alkalmazása: holokamu, holokausztipar, holoszélhámosok, holopropaganda, holohazudozók, holoparazita, holoagymosás. A zsidók megnevezésére a közösség durva, ugyanakkor gyakran közvetett kifejezéseket (patkányok, pajeszosok, cionisták, élősködők) és jelzőket (undorító, szélhámos, hazug, gonosz, magyargyűlölő) használ. A 2015-ös migrációs hullám kapcsán is felmerül a nemzeti radikálisok körében a zsidók felelőssége.¹¹⁰

A zsidók fejére olvassák, hogy állandóan felhánytorgatják az üldöztetésük idején elszenvedett sérelmeket, és a holokauszttal „zsarolják” a magyarokat.¹¹¹ A holokausztot nem tekintik a magyarok számára fontos kérdésnek:

És a holokausztról. Már a könyökömön jön ki a holokauszt, mert minden nap erről van szó. (...) Millióegy gondunk van, és nekünk ez a legfontosabb? Meg mindig erre kell a gyermekeinknek emlékezni? Meg ez az állandó büntudatkeltés.¹¹²

Sérelmezik, hogy a holokauszt túl sok figyelmet kap. Aránytalannak tartják a zsidóüldözés kulturális és emlékezetpolitikai reprezentációját is:

¹⁰⁹ Szegedi Csanád (2012): Hiszek Magyarország feltámadásában. p. 66 – 69.

¹¹⁰ Kardos Gábor: A nagy bevándorlásátverés - Mégis milyen nagyhatalmi átrendeződés áldozatai vagyunk épp mindannyian? kuruc.info, 2015. augusztus 22.

¹¹¹ Jó kis kóser zsidó fasiszmus, kuruc.info, 2007. január 27. Megint a zsidók előtt magyarázta a bizonyítványt a kormány: most államilag pénzelt holokiképzést ígértek a pedagógusoknak, kuruc.info, 2015. augusztus 12.

Forrás: <https://kuruc.info/r/56/146919/>

¹¹² Vona Gábor lakossági fóruma Miskolcon. 2010. március 11. Forrás: youtube.com

Jó volna, ha két holokausztfilm között a Rongyos Gárdáról vagy a pozsonyi csatáról is forgatnának egy játék- vagy akciófilmet.¹¹³

Újabb kettős mérce: idén sem engedi a Fidesz, hogy az Országgyűlés megemlékezzen Trianonról, mondván: csak ha épp ülésnapra esne június 4-e, akkor lehetne. Bezzeg a holokauszt-megemlékezés esetében ez nem volt probléma.¹¹⁴

ÜGYEK

A következőkben olyan ügyeket mutatok be, melyek elhatárolják kívülről és összetartják belülről a közösséget. A nemzeti radikálisok azonosítását segítette azoknak az ügyeknek a listája, melyeket a korszakon átívelve többféle eszközzel, ismétlődően igyekeztek a magyar politikai napirendbe felvetetni és ott is tartani. A cigánybűnözés elleni küzdelem, az ország Európai Unióból való kivezetése, a keleti nyitás, a devizahitelek problémáinak a megoldása, a határon túli magyarok megsegítése, a kivándorlás és a bevándorlás megállítása mind olyan issue-k, melyeket a nemzeti radikális közösség felvállal, a magáénak érez, és komoly erőfeszítéseket tesz azért, hogy a témákat a külső szemlélő is a közösség sajátjának tekintse.

2011 szeptemberében a Jobbik elnöksége és frakciója két fontos problémát határozott meg, amelyek Magyarországon „robbanásveszélyes” társadalmi környezetet teremtenek. Ezek: „cigány-magyar együttélés” és a „devizahitelezés”. A zárt ülésről kiszivárgó sajtóhírek szerint a párt e két témát tekinti a legfontosabb ügynek, melyek köré vegyes intézkedéscsomagokat tervez végrehajtani. Az is elhangzott, hogy a Jobbiknak helyi és hétköznapi élethelyzetek problémáit kell felkarolnia, olyan ügyeket kell támogatni, melyekkel személyesen is kapcsolódni tudnak a szavazókhoz.¹¹⁵

Lássuk, sikerült-e a pártelitnek ilyen ügyeket a nemzeti radikális közösségekhez csatolni!

¹¹³ Novák Előd Facebook bejegyzése, <https://www.facebook.com/novakelod/posts/837140723035237>

¹¹⁴ Novák Előd Facebook bejegyzése, <https://www.facebook.com/novakelod/posts/653711151378196>

¹¹⁵ Vona: a cigány-magyar együttélés és a devizahitelezés a Jobbik két fő témája, hvg.hu, 2011. szeptember 10.

Cigánybűnözés, mint jelenség elfogadtatása és visszaszorítása

A nemzeti radikális közösség és a Jobbik legnagyobb sikere a „cigánybűnözés” kifejezés elterjesztése a magyar nyilvánosság szélesebb köreibben. A Jobbik politikai előretörése és a kifejezés használata közötti összefüggésről általános tudományos konszenzus van (Róna, 2016). Az ügy összetartó erejét jelzi, hogy a jobbikosok leginkább abban különböznek a többi szavazótól, hogy a „mi az ifjúság legégetőbb problémája?” kérdésre sokkal nagyobb arányban említették a cigánybűnözést, illetve jelentős részük kifejezetten a párt cigánysággal kapcsolatos politikája miatt szimpatizál a párttal (Róna, 2016: 148).

A „cigánybűnözés” ügye beleilleszkedik a nemzeti radikálisok számára kiemelkedően fontos cigány – magyar együttélés politizálásába, ám az ügykonstrukció középpontjában sokkal inkább egy diszkurzív tabu megtörésének az igénye áll. 2006 óta ismétlődő deklarációkat hallunk:

„Mondjuk ki: van cigánybűnözés!”¹¹⁶

Az ügy képviselőjének első sikere a tabu megtörése, amit a 2009-es és 2010-es választási eredmények bizonyítanak. Vona Gábor értelmezése szerint a „cigánybűnözés” témájával kapcsolódnak igazán a hétköznapi emberekhez: *„azok a problémák, amelyeket mi fölvetettünk eleve nébe találták a magyar társadalmat.”*¹¹⁷ A Jobbik szerint ez már 2009-ben megtörtént, az európai parlamenti választások sikerét a közösség a hallgatás falának lebomlásaként értelmezte:

A Jobbik már elérte, hogy a cigánybűnözés problémája ma már nem tabutéma, s az emberek többsége tudja, mi az igazság.¹¹⁸

2010-től a megoldási javaslatok kommunikálása dominál: a csendőrség létrehozása, halálbüntetés, a büntetőtörvénykönyv szigorítása.

A nemzeti radikális nyilvánosságban a kuruc.info vállal főszerepet a „cigánybűnözés” diszkutálásában. Hírgyűjteményt üzemeltet, mely a platform legtöbb bejegyzését tartalmazza. A cikkek egy része etnicizált információkkal igyekszik alátámasztani az ügyet: cigányok által elkövetett erőszakos és tulajdonelleni támadásokról írnak, valamint a megkárosítottak által írt névtelen leveleket közölnek. A szövegekben visszatérő elem az áldozatok elhagyatottsága, védtelensége, az elkövetők agresszivitása, kegyetlensége. Egyetlen pozitívumként a Magyar Gárdát

¹¹⁶ Szegedi Csanád: Igenis van cigánybűnözés, 2011. január 13. Forrás: jobbik.hu

¹¹⁷ „Nem remegne meg a térdünk” - interjú Vona Gáborral, a Jobbik elnökével, origo.hu, 2009. június 30.

¹¹⁸ A cigánybűnözés után a politikusbűnözésre összpontosít a Jobbik: a Fidesz jelöltjeinek négyötöde álláshalmozó. 2012. december 15. Forrás: jobbik.hu

említik, amely a jelenlétével védelmet biztosít a „cigánybűnözés” ellen. A kuruc.infon bűnöző cigányokról szólnak a bejegyzések,¹¹⁹ bár a Jobbik programjában a „cigánybűnözés” fogalmáról azt írják:

nem jelenti tehát sem a cigányság kollektív megbélyegzését, sem rasszizmust, hiszen a jelenség mögött nem genetikai meghatározottság, hanem sajátos szociokulturális háttér értendő, (...) mely szerint vannak erre a kisebbségre speciálisan jellemző bűnelkövetési formák (pl. az uzsorázás, késelés, tömegverekedés, színesfémtoolvajlás), amelyek speciális kezelést igényelnek.)”¹²⁰.

A közösség tagjai azonban nemcsak retorikai fordulatok segítségével demonstrálják az ügy melletti elkötelezettségüket, közös fellépésüket: a Magyar Gárda és a Jobbik képviselői hívásra megjelennek a településen, meglátogatják a panaszosokat, felkeresik az elkövetőket. Az ügyhöz kapcsolják a Cozma-gyilkosságot és az olaszliszakai lincselést. A két történet közül az utóbbi emlékezete élénken él a korszak egészén, fenntartása igazi közösségi élmény: évente Olaszliszákán összegyűlnek, emlékművet állítanak, anyagi támogatást nyújtanak az áldozat családjának.

A devizahitelek problémái: „kiút a devizacsapdából!”¹²¹

A nemzeti radikális közösség által felvállaltak között találjuk a devizahitelek ügyét. A Jobbik éveken át működtet munkacsoportot, melynek célja a „devizahitelkárosultak megsegítése” és a „bankok leleplezése”¹²². A Jobbikon belül a téma felelőse Z. Kárpát Dániel. Elmondása szerint „minden héten foglalkoznak a kérdéssel”, és felpanaszolja, hogy a kormányzati-állami szervezetek hátráltatják a munkájukat: nem válaszolnak a megkereséseikre, húzzák az időt, megtagadják az adatokat.¹²³ Elégedetlenek az Orbán-kormány lépéseivel: lassúnak tartják a döntéshozatalt, a rendelkezéseket pedig látszatintézkedéseknek, és kritizálják a bankokkal való egyezkedést.

¹¹⁹ Olvasó: Miért akadályozzák a cigányokkal szembeni magyar önvédelmet? kuruc.info, 2010. március 19. A liberális "jogállam" csődje: Szabadon kószál a cigány sorozatgyilkos, kuruc.info, 2010.március 6. Kirabolták a brutális cigányok, majd felgyújtották a lakását, kuruc.info, 2010. május 4.

¹²⁰ Radikális változás. A Jobbik országgyűlési választási programja a nemzeti önrendelkezésért és a társadalmi igazságosságért. p. 40. <https://www.jobbik.hu/sites/default/files/jobbik-program2010gy.pdf>

¹²¹ Kimondjuk. Megoldjuk. A Jobbik országgyűlési választási programja a nemzet felemelkedéséért. 2014. p.26-28. https://www.jobbik.hu/sites/default/files/cikkcsatolmany/kimondjukmegoldjuk2014_netre.pdf

¹²² Kártalanítana a Jobbik, ATV Híradó, 2015. augusztus 2. Forrás: Nava adatbázis.

¹²³ Z. Kárpát Dániel - Devizahitel - Napirend előtt. 2011. szeptember 19.

Számukra csak olyan megoldás elfogadható, ami minden érintettet „kihúzza a bajból”. Egy 2001-es szabályozásra hivatkozva a Fideszt tartják felelősnek az „emberek sárga csekkben való fuldoklásáért”.¹²⁴

A devizahitelek problémáiról nemcsak, mint makrogazdasági és adminisztratív kérdéstről beszélnek, hanem a tragikus, lelki és mindennapi aspektusokat is hangsúlyozzák:

(...) a családoknál már hosszú évek óta gyűlnek a számlák, szorongatja őket a sárga veszedelem; látni kell azt is, hogy ez milyen pszichés megterheléssel jár.¹²⁵

A devizahitelek helyzete olyan szociális katasztrófával fenyeget, melynek elhárítása halaszthatatlan feladat.¹²⁶

Az életükkel fizetnek az adósok: egy tanárnő kálváriája.¹²⁷

A Jobbik 2014-es országgyűlési programjában 10 lépést javasol az ügyben: forintosítás, kártérítés, moratórium, magáncsőd, részletörlesztés, kiterjesztés, belakoltatás, bankbüntetés, védelem, arányosítás.

A parlamenti tevékenység mellett az utcai jelenlét is fontos: a Jobbik tüntetéssorozatot szervez a devizahitelek ügyében. Orbán Viktor háza előtt is demonstrálnak.

A devizahitelek egy csoportja a Jobbiktól függetlenül tevékenykedik. A Koppány csoportot a 2006-os Kossuth tériek vezetői hozzák létre, akiket az ügy ismét összehoz, s „*Koppány vezér szellemiségében hívják harcba a nemzetet az idegen bankok és az őket képviselő elit ellen*”¹²⁸. A „koppányosok” a testükkel védik a kilakoltatásra ítélt családokat, tüntetésekkel, autós és gyalogos felvonulásokkal, útlezárásokkal igyekeznek felhívni a figyelmet a devizahitelek gondjaira.

¹²⁴ A Jobbik tüntetésekkel is kiáll a devizahitelek mellett! alfahir.hu, 2014. február 26.

¹²⁵ Magáncsőd - haldoklónak egy aszpirin, 2015. május 22. Forrás: jobbik.hu

¹²⁶ Nemzeti Kríziskezelő segítsen elhárítani a szociális tragédiát! alfahir.hu, 2011. július 24.

¹²⁷ Az életükkel fizetnek az adósok: egy tanárnő kálváriája, Barikád, 2011. június 16.

¹²⁸ Balogh Béla: mi is az a Koppány Csoport (2012.05.30). Forrás: youtube.com

Magyarország EU-ból való kivezetése¹²⁹

A nemzeti radikális közösség történetében hagyománya van annak, hogy az Európai Unióhoz fűződő viszony tekintetében is megkülönböztesse magát a többi politikai közösségtől. A megkülönböztetés erőteljes hangsúlyozása értelmezhető a közösség határainak megvonásaként. Az EU-ról negatív véleménnyel vannak: olyan szervezetnek tartják, amelyik nem az európai értékek talaján áll. Különösen kritikusak a Lisszaboni szerződés által körvonalazódó integrációval, amivel kapcsolatban a legnagyobb gondjuk, hogy „nemzetek felett álló szuperállam megteremtésének lehetőségét nyitotta meg.”¹³⁰

Az EU-val kapcsolatban fontosnak tartják elmondani, hogy szerintük az EU becsapta és folyamatosan szédíti a magyar kormányokat a határon túli magyarok érdekeivel kapcsolatban:

Az EU ígéreteivel ellentétben más nemzetekkel szemben nem oldotta meg a magyar nemzeti kisebbségek gondjait. Tíz év tagság után látnunk kell, hogy az Unió ugyan sok nemzeti kisebbség ügyét fontosnak tekinti, de a magyar ügy iránt teljesen érzéketlen.¹³¹

A magyar kisebbség iránti érzéketlenségen túl az EU szemére vetik a 2006-os rendőrségi akciók iránti közömbösségét. A csalódottság mellett le akarják leplezni az EU-val kapcsolatos „téves információkat”. A Kárpátia című folyóiratban sorozatot indítanak, melyben „tényekkel és számokkal” kívánják bizonyítani, hogy Magyarország az EU tagság kárvallottja.¹³²

A Jobbik parlamenti frakciója az Országgyűlésben képviseli az EU-tól való távolodás ügyét,¹³³ továbbá népszavazást kezdeményez a tagságról, és kilépést támogató tüntetéseket szervez. Ezek egyikén Novák Előd és Murányi Levente elégeti az EU zászlóját.¹³⁴

Ami az állampolgárokat illetik: a kuruc.info kommentszekciójában nemcsak EU-ellenes, hanem a kilépést támogató megszólalások is olvashatók.

¹²⁹ Kilépésről beszélnek: Nagy magyar harakiri. Interjú Megyesi Zoltánnal a Nemzeti Koppányboltok tulajdonosával. barikad.hu, 2011. szeptember 2. Uniós zászlót égetett a Jobbik, index.hu, 2012. január 14. Miért kell kilépünk az EU-ból? Hasznos cikk a barikad.hu oldalon. Forrás: <https://www.facebook.com/JobbikMagyarorszagertMozgalom/posts/mi%C3%A9rt-kell-kil%C3%A9pn%C3%BCnk-az-eu-b%C3%B3l-hasznos-cikk-a-barikadhu-oldalon/415856661763104/>

¹³⁰ Kimondjuk. Megoldjuk. A Jobbik választási programja 2014. https://jobbik.hu-static.azureedge.net/sites/default/files/cikkcsatolmany/kimondjukmegoldjuk2014_netre.pdf p. 80.

¹³¹ <http://budapest5.jobbik.hu/content/radik%C3%A1lis-v%C3%A1ltoz%C3%A1s>

¹³² Megjelent a Kárpátia: az EU utáni életéről szóló dossziéval, 2013. március 13. Forrás: jobbik.hu

¹³³ Vona Gábor: EU-tanáza, 2012. március 5. Forrás: jobbik.hu

¹³⁴ Uniós zászlót égetett a Jobbik, index.hu, 2012. január 14.

Az öngyilkos merénylő gyorsan gyilkol, az uniós politikus lassan teszi ugyanezt... Tagok legyünk vagy szabadok? Éljen a szabadság!

Töketlenkednek a fingreszelők. Ott kell hagyni őket a picsába KILÉPNI!

Köszönjük Antall Jácónak és a társainak, meg a sok baromnak aki az eu-ra szavazott, igaz akkor fel sem merült, hogy függetlenek legyünk. De majd most

A nemzeti radikális közösségben az is felmerül, hogy az EU helyett a közép-európai országokkal lenne érdemes összefogni, vagy valamiféle eurázsiai együttműködést kellene tető alá hozni. Az utóbbi jelentősége indokolja, hogy külön tárgyaljam.

Keleti nyitás¹³⁵: „mindannyian Attila unokái vagyunk”¹³⁶

A nemzeti radikális közösségben nagy népszerűségnek örvend a turáni gondolat. Ennek terjesztésében kulcsszerepet vállalnak a nemzeti radikálisokhoz köthető lapok, a politikai megvalósítását pedig a Jobbik gondolja. Eszerint ki kellene aknázni a magyarság keleti eredetét és az ebben rejlő kulturális, politikai, gazdasági lehetőségeket, mégpedig az euroatlantista külpolitikai orientáció megváltoztatásával:

A magyar külpolitika az elmúlt húsz évben kizárólag az euroatlanti vonalat képviselte, amellyel Magyarországot egy oldalra elkötelezve elhanyagolta a keleti, köztük a belső-ázsiai országokkal való kapcsolattartást.¹³⁷

A turáni kapcsolatok fontosságának tudatosítása tehát a Jobbik pártprogramjának részévé vált. A belső-ázsiai türk népek iránti rokonszenv nyílt hirdetésén túl egyéb lépeket is köthetünk a keleti nyitás politikájához. Szegedi Csanád hangsúlyozza, hogy az Európai Parlamentben „az EU–Kazahsztán, EU–Kirgizisztán, EU–Üzbegisztán és EU–Tádzsikisztán parlamenti együttműködési bizottságokba delegált küldöttség, valamint a Türkmenisztánnal és Mongóliával fenntartott kapcsolatokért felelős küldöttség tagja.”¹³⁸ A Jobbik frakciótagja adja a parlament

¹³⁵ Volner János: a stratégiai vállalatok visszaszerzésére és keleti nyitásra van szükség, alfahir.hu, 2013. március 20.

¹³⁶ „Mindannyian Attila unokái vagyunk!”, alfahir.hu, 2012. október 16.

¹³⁷ Radikális változás. A Jobbik országgyűlési választási programja a nemzeti önrendelkezésért és a társadalmi igazságosságért. p. 75. <https://www.jobbik.hu/sites/default/files/jobbik-program2010gy.pdf>

¹³⁸ Szegedi Csanád (2012): Hiszek Magyarország feltámadásában. p. 166 – 168.

Török-Magyar tagozatának elnökét, és ebben a tisztségében felszólal a két ország közötti kapcsolatok bővítése érdekében.¹³⁹

Vona Gábor rendszeresen utazik Törökországba, politikusokkal tárgyal, egyetemeken tart előadást, székelyek melletti szimpátiatüntetést szervez.¹⁴⁰ A Jobbik azzal dicsekszik, hogy egyedül képviseli Magyarországon a keleti nyitás politikáját; ennek keretében „évek óta” hirdetik, hogy hazánknak javítania kell a kapcsolatait Oroszországgal, Kínával, Indiával, Közép-Ázsiával és a muszlim világgal is.¹⁴¹

A nemzeti radikális közösség belső nyilvánosságában rendszeresen tájékoztatnak a Kurultaj rendezvényekről, s részvételre buzdítanak. A hagyományörző találkozó kapcsán ígéri meg Vona Gábor a Gellért-hegyre tervezett Attila szobor megépítését. A Kurultaj főszervezője, Bíró András Zsolt két elismerést is köszönhet a Jobbiknak: 2012-ben a Bács-Kiskun Megyei közgyűlés díját, illetve a párt által alapított Pongrácz Gergely-díjat. A keleti nyitás promotálásához tartoznak még olyan szimbolikus ténykedések, mint a Turul madár tisztelete.

A bevándorlás/kivándorlás megállítása

A közösség igyekszik megkülönböztetni magát a többi párttól a bevándorlás és a kivándorlás kérdésében egyaránt.

A nemzeti radikálisok nyilvánosságában a bevándorlásellenesség a 2015-ös migrációs hullám előtt is jelen van. Erre később rendszeresen hivatkoznak is: a Jobbik előrelátásának és következetességének, változatlan pozíciójának hangoztatása a párt egyik szemiotikai erőforrása lett.¹⁴² A Jobbik hitelességét ahhoz kötik, hogy a bevándorlás megállítása kapcsán régóta pontos helyzetértékeléssel és konkrét intézkedéstervekkel rendelkeznek. A bevándorlás megakadályozására a Jobbik a saját programjának részeként népszerűsíti a határország visszaállítását, a déli

¹³⁹ Erősödő török-magyar kapcsolatok, 2012. május 13. Forrás: jobbik.hu

¹⁴⁰ LMP VS. Jobbik - Bevándorlás: radikális vagy globális megoldás kell rá? 2015. augusztus 31.

<https://www.facebook.com/JobbikMagyarorszagertMozgalom/photos/a.484403621404.297553.287770891404/10152094417301405/?type=3>;

<https://www.facebook.com/JobbikMagyarorszagertMozgalom/photos/a.484403621404.297553.287770891404/10151960879326405/?type=3>; http://www.barikad.hu/hid_jovöbe_-_interjú_hegedüs_tamással_törökországi_látogatásáról-20101027

¹⁴¹ A Jobbik keleti selyemútján a Fidesz, alfahir.hu, 2012. július 14.

¹⁴² Vona7, 2015. május 8. Forrás: n1tv.hu

határon kerítés felállítását, és a zárt táborok rendszerét.¹⁴³ A 2015-ös évindító alkalmával Vona Gábor meghirdet egy négy pontos országos aláírásgyűjtést, melynek harmadik eleme a „bevándorlás rémisztő tendenciája elleni fellépést helyezné kilátásba”. A pártvezető 2015. május 15-én már népszavazási kezdeményezésről beszél, majd bejelenti, hogy a bevándorlás ellen fog kampányolni. A Jobbik ügyközpontú politizálását jelölendő a párt hajlandó támogatni az Orbán-kormány neki tetsző intézkedéseit, bár késlekedőnek és hiteltelennek tartja azokat.

A bevándorlás kategorikus elutasítása a szimpatizánsok köréből is megerősítést nyer:

PARAZITA MENTES SZEBB JÖVŐT!!!

Egyet se kérünk ezekből a sivatagi cigányokból !

Offenzív fellépés + zéró tolerancia (egyetlen bevándorló sem kell) = garantált belpolitikai előretörés.¹⁴⁴

A kivándorlásról is sűrűn ejtenek szót. A Jobbik választási programjaiban rendre hangsúlyosan szerepel a Nyugat-Európába távozó magyarok sorsa. Ügykonstrukciójukban ez igen káros folyamatként tűnik fel. Diagnózisuk szerint a magyar fiatalok nem kalandvágyból vagy tapasztaltszerzés végett vágnak neki a világnak, hanem kényszerűségből. A kényszer oka a pénztelenség: vidéken nincs munka, Budapesten megfizethetetlen az élet. A párt szerint meg kell állítani az exodust, és segíteni kell az ifjúság itthoni boldogulását. A kivándorlók kenyeré keserű: házasságok mennek tönkre, családok szakadnak szét, baráti kapcsolatok szűnnek meg. A Jobbik a kivándorlás okait kívánja megszüntetni: államilag támogatott otthon- és bérlet-építési, illetve -vásárlási programot szorgalmaz, a külföldre távozott egészségügyi alkalmazottakat szektorális bérrendezéssel csábítaná vissza. A párt frakciója rendszeresen interpellál a parlamentben a magyar kormány szándékait firtatva. Eközben kapcsolatot keres a Nyugat-Európában dolgozó magyarokkal: egymás után nyitja meg az Egyesült Államokban, Nagy-Britanniában, Belgiumban, Németországban élő jobbikosok számára készített Facebook oldalakat.¹⁴⁵ Vona Gábor pedig Londonba látogat az ott élő magyarokhoz.¹⁴⁶

¹⁴³ Orbán Viktor figyelmébe: megelőzhető lett volna a migráncsunami, alfahir.hu, 2015. július 3. N1TV KO: K.O. - MigrationAid VS Jobbik, 2015. augusztus 22. Forrás: youtube.com

¹⁴⁴ Kommentek Z. Kárpát: mit tervez a kormány a visszatoloncolt bevándorlókkal? című cikk alatt, kuruc.info, 2015. december 7.

¹⁴⁵ <https://www.facebook.com/JobbikMagyarorszagertMozgalom/photos/a.484403621404.297553.287770891404/10152173357936405/?type=3>

¹⁴⁶ <https://www.facebook.com/JobbikMagyarorszagertMozgalom/photos/a.10152153344876405.1073741877.287770891404/10152156679781405/?type=3>

Kárpát-medencei magyarok közössége, a határon túliak megsegítése

A határon túli magyarok megsegítését is számos kezdeményezéssel igyekszik a nemzeti radikális közösség magához kötni. Inkább a Kárpát-medencei magyarság és az elszakított területek magyarjai kifejezéseket használják, ezzel érzékeltetve a magyarországiak és a határon túliak egységét.¹⁴⁷ Az együvé tartozás megélését szimbolikusan, személyközi kapcsolatok alapján és politikai eszközökkel kívánják nyilvánossá tenni és terjeszteni.

Szimbolikus alatt a Nagy-Magyarország körvonalával jelzett matricák, hűtő mágnesek, ékszerek, nyomatos pólók, székelyföldi jelképek elterjedt használatát értem.

A közösség tagjai személyes nexusokat is kezdeményeznek határon túli magyarokkal: a Jobbik helyi alapszervezeteinek, a Magyar Gárdának és a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalomnak a tagjai rendszeresen ellátogatnak Erdélybe, Délvidékre, Felvidékre. Ott rendezvényeket szerveznek, kulturális programokat szponzorálnak, iskoláknak visznek adományokat, cserediákokat fogadnak, és népszerűsítik a magyar lakta területek autonómiáját. A Dúró – Novák házaspár csángó gyerekek keresztszülőségét vállalja. Gaudi Nagy Tamás vezetésével jogsegélyszolgálatot is ellátnak: éveken keresztül nyomon követik a bebörtönzött vajdasági „*temerini fiúk*” sorsát. Budaházy György rádióműsorában többször tárgyalják a büntetőügyüket, a Jobbik frakciója a magyar külügyminisztérium diplomáciai közbenjárását kéri. Bizonyos édesipari termékek megvásárlása ellen bojkottot hirdetnek, mert tulajdonosaikat összefüggésbe hozzák a határon túli magyarok elleni cselekményekkel.

Politikai szempontból a nemzeti radikálisok az autonómia törekvések szószólói. Szegedi Csanád és Morvai Krisztina az Európai Parlament ülésein szót emel a határon túli magyarok önrendelkezési jogáért.¹⁴⁸ A kuruc.info pedig egy „*Antimagyarizmus*” című rovatban gyűjti a kisebbségben élők elleni akciókról szóló híreket. Vona Gábor kísérletet tesz a többnyire negatívumokkal teli ügykonstrukció pozitív érzésekkel való feltöltésére: arra invitálja híveit, hogy vegyenek részt egy közös „*kárpát-medencei álm*” megvalósításában.

¹⁴⁷ Kimondjuk. Megoldjuk. A Jobbik választási programja 2014. p. 35. https://jobbik-hu-static.azureedge.net/sites/default/files/cikkcsatolmany/kimondjukmegoldjuk2014_netre.pdf

¹⁴⁸ A magyarság újra egyesülni fog. In: Szegedi Csanád (2012): *Hiszek Magyarország feltámadásában*. p. 89 -91.

Földvédelem: „Akié a föld, azé az ország.”

A Jobbik követelései között szerepel a magyar föld védelme, vagyis a külföldi tulajdonlás megakadályozása, és az európai uniós csatlakozási szerződésben meghatározott mezőgazdasági kvóták újratárgyalása. Elképzeléseik szerint Magyarországon csak magyar állampolgár vehetne földet, még más európai uniós állampolgársággal sem tennék lehetővé a földvásárlást: ennek törvényi úton való megakadályozását elsődleges nemzetstratégiai feladatnak tekintik. Az ügy konstrukciójában a földtulajdon nemcsak tőkeképző és hasznosító forrás, hanem az államterület része, sőt hatalompolitikai eszköz. Mint ilyent, a társadalom „*döntő létalapjának*” tekintik: az államnak a földtulajdont a közjó szolgálatába állító hatalmától függ a népesség sorsa, a mezőgazdaság élelmiszertermelő szerepének alakulása, a vidék és a társadalom életminősége, a köz-eljövő kihívásai miatt pedig a pusztá etnikai fennmaradás is. Mivel a föld szűkös gazdasági jószág, tulajdona erőforrás-monopóliumot is jelent: birtoklása a rajta kívül állókat kizárja az elsajátításból. Elégedetlenek a korszak uralkodó földviszonyaival, és követelik a „neoliberális” birtokpolitika elvetését: ellenzik a földprivatizációt, és kritizálják a nagybirtokrendszert. A Jobbik értelmezése szerint a magyar kormányok voltaképpen lemondtak a magyar államterületet alkotó föld feletti önrendelkezésről.

A földvédelem jegyében jogszabály változtatásokat kezdeményeznek, nemzetközi egyezmények újratárgyalását sürgetik.¹⁴⁹ Parlamenti obstrukcióval lassítják a földtörvény számukra nem megfelelő módosítását¹⁵⁰, az országgyűlésben molinókat feszítenek ki, és a földtörvényről szóló szavazás napján a Jobbik frakció tagjai elfoglalják az elnöki pulpítust,¹⁵¹ majd alkotmánybíráshoz fordulnak.¹⁵² A parlamenti munka kudarcát beismerve a Jobbik „elementáris erejű népi ellenállást” kíván megteremteni.¹⁵³ Az „ellenállásba” bevonnák az agrárértelmiséget; ennek képviselői a Nemzeti Földvédő Kerekasztal munkájában játszanának kulcsszerepet. Vona Gábor többször invitálja Ángyán József, volt vidékfejlesztési államtitkárt, aki „felé a Jobbik nevében baráti jobbot nyújt”. Az ügyközpontú együttműködés így felülírná a korábbi – pártpolitikai vagy ideológiai alapú – ellenségeskedést, hiszen „vis maior” helyzet van, melyben arra kéri

¹⁴⁹ Balczó Zoltán hozzászólása a H/8783 Magyarországnak az Európai Unióhoz történt csatlakozásáról szóló szerződése módosításának kezdeményezéséről című önálló indítványhoz. 2012. december 3. Forrás: mkogy.hu

¹⁵⁰ A Jobbik bedarálta az új földtörvényt, alfahir.hu, 2013. június 24.

¹⁵¹

<https://www.facebook.com/JobbikMagyarorszagertMozgalom/photos/a.484403621404.297553.287770891404/10152082559001405/?type=3>

¹⁵² Áder aláírta a nagybirtokrendszert erősítő földtörvényt! alfahir.hu, 2013. június 26.

¹⁵³ Vona szerint "népi ellenállás" kell a magyar termőföld védelmére, mohacsiujsag.hu, 2013. február 6.

Ángyán Józsefet, hogy „vállalja fel a történelmi felelősséget”, és segítsen egyesíteni mindenkit, aki hajlandó tenni a magyar föld védelméért. Az ellenállás, vagyis a földvédelem ügyében az emberek segítségével is nyomást kívánnak gyakorolni a döntéshozókra: népszavazást kezdeményeznek, illetve helyi és budapesti vonulások megmozdulásokat szerveznek. Az utcai politizálás csúcsa a 2013. október 23-i megemlékezéssel összekötött traktoros felvonulás.

Az ügy képviselte kevés konkrét sikert hoz a közösségnek: nem sikerül tető alá hozni a népszavazást, a módosító javaslatok nem épülnek be a törvényekbe, a megcélzott értelmiségi réteg sem csatározik, s nagy tömegeket sem vonzanak a rendezvények. Ezt Vona Gábor is elismeri, de megerősíti az ügy fontosságát és további küzdelmet ígér.

Népesedési fordulat

A nemzeti radikális közösség számára a magyarság legsúlyosabb problémája a kedvezőtlen demográfiai állapot. A helyzetet több szempontból tartják „tragikusnak és életveszélyesnek”¹⁵⁴: népességfogyás, öregedés, és az általuk nemkívánatosnak tartott cigányok „népességrobbanása”. A nemzeti radikálisok ügye tehát mindezek megfordítása: ösztönözni a gyerekvállalást, megállítani az öregedést és visszafogni a nemkívánatos elemek szaporodását. Élénken tiltakoznak a Bajnai- és az Orbán-kormányok politikája ellen, mely – állításuk szerint – a bevándorlás ösztönzésével akarja megoldani a népességfogyást.¹⁵⁵

2010 márciusában a Jobbik Népesedéspolitikai Munkacsoportot alakít. A szakértőkből álló csapat feladata, hogy az országgyűlési döntéshozás számára törvénytervezetek formájában előkészítse a Jobbik választási programjában lefektetett elveket, célokat és eszközöket. A párton belül a téma felelőse Novák Előd, de Vona Gábor, Z. Kárpát Dániel, Dúró Dóra, Schneider Tamás és Hegedűs Lorántné képviselők is aktívak a parlamentben: interpellálnak, kérdéseket tesznek fel, módosító javaslatokat terjesztenek be a népesedési fordulat kapcsán. Novák Előd a közösségi média oldalán is sűrűn foglalkozik a Jobbik népesedés politikájával.

A megoldást a hagyományos nagycsaládos modell elterjesztésében látják, és ehhez anyagi támogatásokat is kezdeményeznek:

¹⁵⁴ Gyenes Géza: Tragikus népességfogyás. Országgyűlési felszólalás. 2013. február 18. Forrás: youtube.com

¹⁵⁵ A kormány a migrációval akarja megoldani a népességfogyást? 2013. szeptember 29. Forrás: jobbik.hu

A családi kedvezményt több más adónemre, járulékra, illetékre is ki kell terjeszteni, hogy az alacsonyabb keresetű dolgozók is igénybe tudják venni.¹⁵⁶

A nemzeti radikális médiumokban több cikk is megjelenik Magyarország demográfiai állapotáról és a beavatkozás szükségességéről. Felpanaszolja, hogy a fiatalok nem tudnak vagy nem akarnak családot alapítani és gyermekeket vállalni. Az individualizmust és a nihilizmust hirdető kulturális és médiatartalmak elleni fellépést követelik, és olyan társadalmi környezetet tartanak kívánatosnak, amely a nagycsaládos életformát propagálja.¹⁵⁷

A Jobbikos politikusok közül a Dúró Dóra – Novák Előd házaspár vállalja fel a sokgyerekes életforma népszerűsítését.

A NEMZETI RADIKALIZMUS DISKURZUSAI ÉS FONTOSABB METAFORÁI

A vizsgált politikai közösség egyik fontos kötőanyaga a nemzeti radikalizmus jelentéseinek szövevénye, kifejezésára és szókészlete. A következőkben azokat a visszatérő szavakat és érvrendszereket szeretném bemutatni, melyek a nemzeti radikalizmus beszédmódjának specifikumaiként jelentek meg. A nemzeti radikalizmus képes beszéde, metaforái jelentősen eltértek az egyéb politikai közösségektől. Először is azért, mert feltűnően sok kommunikáció zajlik identitáskérdések körül: mit jelent a nemzeti radikalizmus. Másodszor azért, mert az etnocentrikus beszéd, faji és kulturális rasszizmus szókészletei egyértelműen a közösség megkülönböztető jegyei. Harmadrészt pedig az előző korszakból jól ismert Trianon és Rend, továbbá a Bűn/Bűnözés metaforák használata specifikálja a nemzeti radikális közösséget.

¹⁵⁶ A magyarság legnagyobb problémája a népességfogyás, 2014. július 11. Forrás: jobbik.hu

¹⁵⁷ Van még visszaút ebből az elkorcsosodott világból? - Egy 19 éves leányzó gondolatai, kuruc.info, 2013. augusztus 20. Tovább fogyunk: 3,5%-kal született kevesebb gyermek, mint tavaly, kuruc.info, 2013. október 22. Négygyermekes családmódel mellett a Jobbik - jelentette ki Dúró Dóra, s ő is bevállalja, kuruc.info, 2014. március 6. Gondolatok a népesedési kerekasztal konferenciájáról, kuruc.info, 2014. november 13.

A nemzeti radikalizmus diskurzusa: tabudöntés, igazságbeszéd, védelem

Az aktorok sűrűn reflektálnak a nemzeti radikalizmus mibenlétére. A domináns értelmezés szerint a nemzeti radikalizmus specifikus beszédmódot jelent. Ez szöges ellentétben áll Csurka István és Kovács Dávid korábbi éveket uraló meghatározásával, mely az eszmerendszer konzisztenciáját, erejét és szigorát hangsúlyozta (Szabó, 2017: 385, 396). A Jobbik kezdeményezésére a közösség eltávolodik attól, hogy a nemzeti radikalizmust ideológiának tekintse. Ennek következtében a diskurzusának a jellemzői is megváltoznak: a hegemon használata a „tabudöntés” és az „igazságok kimondása” körül szerveződik. Kiindulópontjuk szerint a közügyekről szóló beszéd nyugat-európai kultúrája téves alapokon nyugszik. A nyilvánosság korlátok közé van szorítva, lefojtott módon szerveződik, tabutémák és hazugságok uralják.

A korszakot tanulmányozva láthatjuk azt, ahogyan a nemzeti radikálisok különböző megszólalói a fent említett helyzetértékeléshez alkalmazkodva kialakítják saját diszkurzív stratégiájukat. A korai években viszonylag jelentős egyetértés mutatkozik abban, hogy nem szabad elfogadni a más pártok és médiumok által kialakított kommunikációs normákat. A Jobbik 2009-es és 2010-es választási sikereire hivatkozva többször elhangzik: a párt jelentős társadalmi felhatalmazást kapott a „politikai tabuk” megtörésére, az elhallgatott igazságok kimondására.¹⁵⁸ A nemzeti radikálisok ezt a tabudöntő kommunikációt tekintik a közösség egyik legfontosabb specifikumának¹⁵⁹:

Mi ki merjük mondani a létező problémákat, és ki merjük mondani a valódi megoldásokat is. Ez az első lépés, ameddig a többi párt el sem jut. Ők félnek az igazságtól, pedig a hazugságokra, önámításra és csalárdságra épülő programokat mind szétmorzsolja a valóság, ahogy azt az elmúlt 24 évben láthattuk is.¹⁶⁰

Az igazság a szenvedélyem. Szókimondás és Elszámoltatás.¹⁶¹

¹⁵⁸ Tudom, hogy félnek tőlünk." Interjú Vona Gáborral, a Jobbik elnökével, Heti Válasz, 2009. február 12. „Nem remegne meg a térdünk.” Interjú Vona Gáborral, a Jobbik elnökével. origo.hu, 2009. június 30. Jobbik nemzedék. Dokumentumfilm a Jobbik történetéről. DVD. Barikád 2010. április 1.

¹⁵⁹ Medián: 47 százalék szerint fasiszta a Jobbik, hvg.hu, 2009. május 27.

¹⁶⁰ Kimondjuk. Megoldjuk. A Jobbik választási programja 2014. https://jobbik-hu-static.azureedge.net/sites/default/files/cikkcsatolmany/kimondjukmegoldjuk2014_netre.pdf p. 7.

¹⁶¹ Felirat Novák Előd fényképén. Forrás: Novák Előd Facebook-profilja. <https://www.facebook.com/novakelod/photos/a.285487578200557/636691503080161/?type=3&theater>

Az igazság kimondása és a tabudöntés mellett a védelem és a törődés motívumait tartalmazza a nemzetmentés diskurzusa, amely a közösséget a korszakban leginkább integráló kommunikáció.

A diskurzus három feladatot lát el: egyrészt hírt ad olyan témákról, amelyeket a közösség aktorai károsnak gondolnak a magyarok szempontjából, másrészt megtöri a témát övező hallgatást, harmadrészt pedig felszólítja a közösség tagjait a védekezésre.

A kuruc.info portálon az ilyen híreket tematikusan gyűjtik és „*antimagyarizmus*” címke alatt csoportosítják. Ebbe a kategóriába sorolják a külföldi politikusok kormányt kritizáló közleményeit, a baloldalinak és/vagy liberálisnak tekinthető művészek nyilatkozatait és minden hírt, ami bánthatja a határon túli magyarokat.

A nemzetmentés diskurzusának alaptétele szerint az etnikailag magyarnak tekinthető emberek fizikailag, kulturálisan, anyagilag és erkölcsileg veszélyben vannak, tehát meg kell őket menteni. A fenyegetést egytől egyik a magyaroktól különböző etnikai és kulturális háttérű emberek testesítik meg: cigányok, zsidók, arabok, afrikai bevándorlók, külföldiek. A veszélyt tehát nem eszmék vagy jelenségek, hanem embercsoportok jelenítik meg.

A nemzetvédelem diskurzusában van egy jó adag elitellenesség is, ugyanis a nemzeti radikálisok szerint az országot irányítók semmit sem tesznek a magyarság boldogulásának, gyarapodásának, kultúrájának megerősítésére. A védelem többféleképpen jelenik meg. A veszélyeztetett magyarok fizikai, jogi és erkölcsi védelmét igyekeznek ellátni, amikor a nyilvánosság számára is dokumentáltan részt vesznek az árvízkarok elhárításában, a segélyszállítmányok megszervezésében, egy-egy család anyagi megsegítésében, a Nemzeti Jogvédő Szolgálat szervezett ingyenes jogsegély-szolgálatával.¹⁶² Az erkölcsi igazságszolgáltatás vágya hajtja a bűncselekmények áldozatairól szóló, a Barikádban és az alfahir.hu-n megjelenő cikkek megírását is.

A nemzetmentés ernyője alá rendezik a közösség ügyeinek többségét: a népesedési fordulatot, a földvédelmet, a határon túli magyarok megsegítését, a bevándorlás megakadályozását, a kivándorlás megállítását, a devizahitelek támogatását és a cigánybűnözést. Ezeknek a tárgyalásokor is hangsúlyozzák: a nyilvánosság más aktorai nem beszélnek ezekről a témákról, sőt igyekeznek lehetetlenné tenni, hogy a nemzeti radikálisok képviselői szabadon beszéljenek nagyobb tömegeket elérő csatornákon. A közösség tagjai azért is tudják az igazságot, mert személyesen

¹⁶² Jobbik TV - Kiss Róbert Siklóson: a Magyar Gárda a nemzet lelkiismerete. 2010. február 10. Forrás: youtube.com

megtapasztalják. A Jobbik politikusai ennek a jeleit erősítik, amikor saját életükből vett példákat mondanak, személyes érintettségüket, közvetlenül szerzett élményeiket hangsúlyozzák.

A korszak utolsó éveiben (2014, 2015) különösen nagy igyekezet látható a Jobbik és elsősorban annak legfelső vezetői körében a diszkurzív eszközkészlet megváltoztatásában. Elsősorban Vona Gábor kezdeményezésére a háttérbe kívánják szorítani a nyíltan rasszista kommunikációt:

A cigányozás és a zsidózás nem vezet sehová.¹⁶³

Aki náci romantikára vágyik, az ne a Jobbikban keresse azt!¹⁶⁴

Mindamellett továbbra is megmarad az igazság maguknak követelése:

És ez a megoldás a mi programunk (...) Vessünk véget a süketelésnek, a mellébeszélésnek, a hazudozásnak, a csalárdságnak, a lopásnak és a hazaárulásnak!

A nemzeti radikalizmus diskurzusának négy kiemelkedő jelképét találtam. A „cigány” a nemzeti radikális közösség legfontosabb outgroup konstrukciós eleme, a jelenkori Magyarország legnagyobb gondjának jelképe. A „Trianon”-metafora a nemzeti radikális közösség számára a magyarság folyamatos megalázásának és a megalázás elleni kiállásnak a szimbóluma. A „Bűn és Bűnözés” magyarázó metafora, mely a világ dolgainak megértését kívánta megkönnyíteni. A „Rend” fogalmai pedig a teendőkről szólnak.

Cigányok

A nemzeti radikális közösségben a cigányok többféleképpen jelennek meg, ám a konstrukciós elemek alapja a cigányok magyaroktól való elválasztása és a cigányság problémaként való tárgyalása. Ennek legnyilvánvalóbb példája a Jobbik 2010-es Radikális változás című programja. A 88 oldalas dokumentumban 73 alkalommal szerepel a „cigány” vagy „cigányság” szó, kivétel nélkül negatív kontextusban¹⁶⁵:

A magyar-cigány együttélés kérdése a magyar társadalom egyik, ha nem a legsúlyosabb problémája. (p. 40)

¹⁶³ Vona Gábor: A cigányozás és a zsidózás nem vezet sehová. 24.hu, 2014. december 14.

¹⁶⁴ Vona Gábor a Jobbik XII. kongresszusán elhangzott beszéde. Forrás: youtube.com

¹⁶⁵ Radikális változás. A Jobbik országgyűlési választási programja a nemzeti önrendelkezésért és a társadalmi igazságosságért. <https://www.jobbik.hu/sites/default/files/jobbik-program2010gy.pdf>

A cigányság jelenlegi állapotában ma Magyarországon egy időzített bomba. Ha nem történik azonnali és érdemi beavatkozás, ez a probléma hazánkat polgárháborúba sodorhatja. A cigány társadalom többsége a törvények, a munka és az oktatás világán kívül él, ahonnan a jelek szerint sokuknak nem csupán lehetősége, hanem szándéka sincs a kitörésre. (p. 40)

Alapvető problémát jelent, hogy (...) a cigányság biztos jövedelemforrásként tekint a gyermekszülésre. (p. 34)

A cigányokat nem tekintik magyaroknak, és semmilyen módon nem vállalnak közösséget velük. Szégyenkeznek viselkedésük miatt, dühösek, mert külföldön a magyarokat a cigányokkal azonosítják. A cigány-magyar együttélés a cigányok miatt nem működik, s mindkét közösségnek a szegregáció a legjobb. Sérelmezik, hogy az állam és az önkormányzatok támogatják, pozitívan diszkriminálják a cigányokat, fejlesztési programokat indítanak az integrációjuk érdekében. A cigányokat pedig azzal vádolják, hogy visszaélnék a segélyekkel és a jóléti transzferekkel: elisszák a GYES-t, a „félkarú rablónak” adják a pénzüket.¹⁶⁶

A cigányságnak, mint negatív jelenségnek a bemutatása azonban nem egységes. Néha absztrakt szociológiai-statisztikai problémaként jelenik meg, máskor a korrupciós ügyekbe keveredett politikusok altípusaként mutatják be a roma politikusokat. Ám legtöbbször a hétköznapiakban is megtapasztalt konfliktusok gerjesztőiként hivatkoznak rájuk. Glózer Rita kutatásából (2014: 173–178) tudható, hogy a nemzeti radikálisok nyilvánosságában a romákat erőszakosnak, szellemileg visszamaradottnak, élösködőnek, kulturálisan alacsonyabb rendűnek ábrázolják.

De szokás nevetség tárgyává is tenni őket. Elsősorban a műveletlenségüket tartják szórakoztatónak, de a keresztnéveiket is gúnyosan emlegetik.¹⁶⁷ Csúfnevekkel illetik őket: cigó, rézbőrű, réti néger, ezek a kuruc.info legelterjedtebb változatok. Novák Előd a Facebook bejegyzéseiben a „Rikárdóék” formulát használja.¹⁶⁸

¹⁶⁶ Vona Gábor a Ma Reggel című műsorban. 2012. október 18. Forrás: youtube.com

¹⁶⁷ Tipikus cigány életkép: 14-gyerekes "rézbőrű" család gyerekotthonban élő lánya 16 évesen házasodik. Kuruc.info, 2007. július 28.

¹⁶⁸ Novák Előd Facebook bejegyzései;

<https://www.facebook.com/novakelod/photos/a.116360745113242.26543.112879632128020/876613905754585/?type=3>;

<https://www.facebook.com/novakelod/photos/a.116360745113242.26543.112879632128020/851015778314398/?type=3>

Trianon

A metafora használata nagyon hasonlatos az előző korszakban feltárt mintázathoz. „Trianon” 2006 és 2015 között is a nemzeti radikálisok legszomorúbb jelképe, amiről a lelkiileg és fizikailag átélhető fájdalom szavaival (csonkítás, levágás, kiszakítás, megalázás, meggyalázás) beszélnek. A nemzeti radikálisok szótárában „Trianon” nem az emlékezetpolitika résznél szerepel, hiszen jelentőségét nem az 1920-as történések és annak hatásai adják, hanem aktuálpolitikai álláspontjuk megfogalmazásában segít. Reflexiójuk tehát nem történeti és lezárt, hanem jelenkori és folyamatos. „Trianon” a nemzeti radikális közösség politikájának egyik legfontosabb szemiotikai erőforrása.

A metafora Magyarország veszteségeinek szimbóluma. A veszteség lehet területi, gazdasági, lélekszámbeli, szellemi. Ám mindenesetben kulcsszerepet tulajdonítanak a külső kényszerítő erőknél: a nemzetet „külső hatalmak igazságtalanul és méltánytalanul szétépték”, „megdöfték”, „szétszakították”.¹⁶⁹ Habár 1920. június 4-e kiemelkedő esemény volt a történelemben, mégsem tekintik egyedinek: folytonos „trianonokkal” kellett és kell szembe nézni. „Gazdasági Trianonként” írják le az ország eladósodását és a privatizációt. Elgondolásukban a „trianonok” láncolatának legújabb szeme az európai integráció, amellyel a nagyhatalmak ismét szentesítik a határokat.¹⁷⁰

Trianont azonban nemcsak a gyengeséggel és a vereséggel azonosítják. A Hatvannégy Vármegye Mozgalom a békeszerződés apropóján tartott felvonulásokon „erődemonstrációkat” tart, hogy megmutassa a külvilágnak: a magyarok immár nem kiszolgáltatottak és képesek megvédeni magukat. Elsősorban a Jobbik köreiben jelenik meg Trianon úgy, mint a politikai tabu metaforája, melyet a párt megtörni igyekszik.¹⁷¹ A jobbikosok később többször megemlítik, hogy Trianon emlékezetének ébren tartása számukra a politikai elit elleni küzdelem legfontosabb szimbóluma.¹⁷² A Trianon „agyonhallgatásában”, a békeszerződés körüli „hazugságok” terjesztésében a jobboldali és a baloldali pártokat egyaránt hibáztatják.¹⁷³

¹⁶⁹ Dr. Gyüre Csaba (Jobbik) a trianoni döntésről, 2010. május 21. Forrás: youtube.com; Budapest 2013. június 1-én Trianon megemlékezést tartott a Kispesti Jobbik. Forrás: youtube.com

¹⁷⁰ Virtus 10. rész: Trianon. A Jobbik IT sorozata. Forrás: youtube.com

¹⁷¹ Trianont ledöntjük. In: Szegedi Csanád: Hiszek Magyarország feltámadásában. Magyar Menedék Könyvesház. 2012. p. 57-61.

¹⁷² Jobbik IT: Trianon Flashmob. 2015. július 9. Forrás: youtube.com

¹⁷³ Szemközt: Vona Gábor, 2012. március 6. Forrás: NAVA adatbázis.

A Trianonnal kapcsolatos metaforák, annak tárgy- és viseletkultúrája (Nagy-magyarország térképek, revizionista dalokat tartalmazó CD-k, pólók, kitűzők) sokkal inkább szolgálta a nemzeti radikálisok támogatói körének kijelölését, semmit a történelmi tények megtárgyalását. Annak a közösségnek az összetartozását fejezi ki, mely fontosnak tartotta nyilvánosságra hozni a nemzetközi és hazai elit világképével való egyet nem értését.

Bűn, bűnözés

A közösség egyik legsűrűbben használt kifejezése a bűn, pontosabban a bűnözés. Alkalmazása széleskörű. Büntetőjogi kategóriaként is megtaláljuk egy-egy erőszakos cselekedet leírásában, de politikai helyzetértékelésekben is sűrűn előfordul.

A bűnözés voltaképpen minden olyan tett megragadására alkalmas, ami a közösség számára sérelmesnek, károsnak, rossznak minősül.

Miközben a Jobbik és a jobbikos politikusok folyamatosan ismétlik, hogy a „cigánybűnözés” szó kriminológiai fogalom, és nem kívánják a teljes cigány népességet megbélyegezni, a közösség kommunikációjában elterjedtebb a romákat a bűnözéssel azonosító, a magyarokat pedig az áldozataiknak bemutató álláspont.¹⁷⁴ A „cigánybűnözés” többnyire személyesen megtapasztalt fizikai veszélyként jelenik meg, olyan jelenséggé, mely egyéneknek okoz vagyoni károkat.

A korrupciót, a hatalommal való visszaélést és a politikai-gazdasági-kulturális összefonódásokat kívánja megfoghatóbbá tenni a „politikusbűnözés”. A metafora elitellenes: a jelenségkör kárvallottjai a hétköznapi emberek.¹⁷⁵ A Jobbik különösen a 2009-es és 2010-es kampányát feszíti rá a „politikusbűnözés” metaforájára. 2009-es kampányfilmjében a lopással¹⁷⁶, 2010-es plakátján a vérszívással kapcsolja össze.¹⁷⁷

Míg a „cigánybűnözést” és a „politikusbűnözést” Magyarország jelenének leírására használják, addig a „bevándorlóbűnözés” a fenyegető jövőre vonatkozik: a „bevándorlóbűnözés” még nem

¹⁷⁴ Jobbik Hírlevél. 2008. február. Forrás: jobbik.hu; A Magyar Gárda alapítója a cigánybűnözésről, 2007. november 21. Forrás: youtube.com. Németkéren tüntetett a cigánybűnözés ellen a nemzeti oldal, 2013. szeptember 26. Forrás: betyarsereg.hu; barikádTV: Cigányterror Pilisen, 2011. augusztus 30. Forrás: youtube.com

¹⁷⁵ Mirkóczki Ádám: "Politikusbűnözés, cigánybűnözés, gazdaságibűnözés" - EchoTV (2014-12-24). 2014. december 24. Forrás: echotv.hu

¹⁷⁶ Az új erő EP-kampányfilmje - Győzzön a Jobbik! 2009. május 19. Forrás: youtube.com

¹⁷⁷ <http://magyarnarancs.hu/republikon/a-jobbik-neppartosodasnak-dilemmai-es-buktatoi-94715>

érinti Magyarországot, de ez vár ránk is, amennyiben nem áll ellen a kormány a migrációnak.¹⁷⁸ A metafora a nyugat-európai országokba érkező főként afrikai, arab vagy egyéb muszlim vallású bevándorlók ténykedésnek minősítésére született. Elsősorban erőszakos viselkedésüket, kulturálatlanságukat, hálátlanságukat hangsúlyozó diszkurzív elem.¹⁷⁹

Mindhárom – „cigánybűnözés”, „politikusbűnözés” és „bevándorlóbűnözés” – azt az asszociációt erősíti, hogy a fenti csoportok súlyos problémát jelentenek a magyarok számára. A közösség nemcsak élen jár a konstrukciók kialakításában, hanem vonzza is azokat, akik szívesen gondolkodnak a közéletéről a bűnözés és a bűnök leleplezésének sémájában. A kuruc.info portál foglalkozik kiemelten a vonatkozó diskurzusok ápolásával.

Lazán, de azért idetartozik a bűn üldözésére vonatkozó önfelhatalmazás is. A közösségben népszerűek az igazságszolgáltatást a saját kézbe vevő kezdeményezések, mint például a tolvajkergetők vagy az állatmenekítők.¹⁸⁰

Rend

A nemzeti radikálisokat a jelen korszakban is jól azonosítható módon körülhatárolja a „rend” szó használata. A metafora felfejtésében a legnagyobb segítséget a Jobbik honlapján olvasható sajtóanyagok és a párt programjai nyújtják. A szó fontosság jelzi, hogy a 2010-es és a 2014-es országgyűlési kampány időszakában történt megszólalások jórésze is a „rend” köré szerveződik.

A nemzeti radikálisok rendet követelnek, mégpedig azért, mert értelmezésük szerint Magyarországon rendetlenség van. A korábbi korszakhoz képest a rend sokkal inkább a közbiztonsághoz kapcsolódik, semmint általános társadalmi-gazdasági-politikai helyzetértékelés. A korabeli Magyarországon a közbiztonság végletesen megromlott, különösen az emberi élet elleni bűncselekmények egyre durvábbnak. A metafora itt is összekapcsolódik az elitellenességgel:

¹⁷⁸ Elég volt az idegenek bűnözéséből! 2013. szeptember 19. Forrás: jobbik.hu

¹⁷⁹ Beilleszkedett Mohamedék így borítják fénybe a karácsonyfát az "Európai" Unió fővárosában, 2016. január 1. Forrás: kuruc.info.

¹⁸⁰ Aki az állam helyébe lép, az ütni is fog, 444.hu, 2014. június 2.

A belügyi és a rendőrségi vezetők alkalmatlansága miatt sorra halnak meg emberek. Rendet kell végre tenni ebben az országban, amelyre az elmúlt 20 év tapasztalata alapján a jelenlegi parlamenti pártok már nem képesek.¹⁸¹

A Jobbik a káosz és a tehetetlenség helyett a rend és a tettek pártja. A rendhez kapcsolódik a biztonság is, mely a párt által kínált jövőkép része.¹⁸² A rendre, a közbiztonságra a legnagyobb veszélyt a „cigánybűnözőkben” látják. Nem statisztikai adatokra, hanem hétköznapi tapasztalatokra hivatkoznak, amikor azt állítják: nő az idősök, nők, gyermekek elleni erőszakos bűncselekmények száma, amit a „cigányság deviáns része” okoz. A rend ellen vétők nemcsak veszélyesek, hanem hálátlanok is: „a többségi társadalom által megtermelt segélyeit felvette, elkezdte terrorizálni az ő megélhetését finanszírozó többségi társadalmat.”¹⁸³ A közösség a magyar társadalmat kettébontja: van a „csendes és rendes” többség és vannak azok, akik veszélyesek a rendre. Előbbi csoportnak pedig nem szabad rosszul éreznie magát attól, hogy a rend érdekében a veszélyes elemeket megbüntesse.¹⁸⁴ A rend megteremtésének vágya a közösség diskurzusában felülírja az emberi jogi érveket: a rend és a törvénytisztelők védelme előrébbvaló, mint a bűnelkövetőké.¹⁸⁵

CSATORNÁK

Az előző korszakhoz képest változatosabbá válnak 2006 és 2015 között a nemzeti radikális politikai közösség csatornái. A csatornák egy része egyértelműen kötődik a közösséghez. Sorra indulnak a maguk által működtetett, ellenőrzött, a politikai céljaiknak teljesen alárendelt lapok és internetes portálok. A Jobbikhoz való kötődésük ereje változó. Felvállalt küldetésük azonban ugyanaz: a nagymédiához képest alternatív hírforrást biztosítani. A nagymédiával kapcsolatban kutatások mutatják, de a közösség is rendszeresen hangot ad kritikájának: a nemzeti radikális szereplők számára a köztelevízió, a közhíradó, és az országos lefedettségű elektronikus csatornák

¹⁸¹ A Jobbik a tatárszentgyörgyi gyilkosságokról. 2009. február 23. Forrás: Jobbik.hu

¹⁸² Jobbik Hírlevél. 2008. február. Forrás: jobbik.hu

¹⁸³ Kimondjuk. Megoldjuk. A Jobbik választási programja 2014. https://jobbik-hu-static.azureedge.net/sites/default/files/cikkcsatolmany/kimondjukmegoldjuk2014_netre.pdf p. 31.

¹⁸⁴ Cigánykérdés. In: Szegedi Csanád: Hiszek Magyarországot feltámadásában. Magyar Menedék Könyvesház. 2012. pp. 61-65.

¹⁸⁵ Bűn. És Bűnhődés? Barikád, 2011. január 15.

korlátozottan érhetőek el, ezek ellenségesek velük szemben. A saját fórumoktól távol áll a belső pluralizmus elve, más politikai nézetet képviselő hangok nem jelennek meg, sőt, a nemzeti radikalizmus eszméjén osztozók sem feltétlen férnek hozzá ugyanazokhoz a csatornákhöz.

A közösség képviseletében a Jobbik 2009 után európai parlamenti, 2010 után országgyűlési frakcióval is rendelkezik, így értelemszerűen nagyobb hozzáféréssel bír az intézményes csatornákhöz: parlament, parlamenti sajtótájékoztatók.

A nemzeti radikálisok által használt kommunikációs csatornákat két részben tárgyalom: az általuk birtokolt és a tőlük független csatornák bemutatásával.

Saját csatornák

Honnan tájékozódik egy jobbikos? Ezt a kérdést teszi fel egyik Facebook posztjában Vona Gábor, majd meg is válaszolja a kérdést:

(...) a hiteles információkat rólunk az alfahir.hu-n, a Barikád hetilapban és az N1TV minden nap jelentkező műsoraiban találhatja meg. Innen tudja mindenki felvértetni magát, és ha ezt megtette, az itt megszerzett tudást adja tovább.¹⁸⁶

Lássuk részletesebben és bővebben a nemzeti radikálisok csatornáit!

Nyomtatott sajtó

A nemzeti radikálisok csatornája a Barikád című hetilap és a Hazai Pálya című ingyenes terjesztésű újság. Mindkettő erősen kötődik a Jobbik felső vezetéséhez.

A Barikád kiadója a Magyar Hírek Kft., melynek egyik tulajdonosa Vona Gábor, főszerkesztője Pörzse Sándor, a párt parlamenti frakciójának tagja, ráadásul a lap és a párt székhelye is meg egyezik. Az újság gazdasági hátteréről annyi tudható, hogy hirdetési bevételek csekélyek, és a lapeladásból származó összegek sem fedezik az újság előállításának költségeit.¹⁸⁷ Körülbelül heti 10 ezer példányban fogy. Digitális formában a 2012/21-es számtól (2012. május 24.) vásárolható meg. Állami cégek, nagyvállalatok, külföldi cégek hirdetéseinek nincs nyoma, kisebb

¹⁸⁶

<https://www.facebook.com/vonagabor/photos/a.10150160184994623.341499.247920204622/10153392817449623/?type=3>

¹⁸⁷ Bajban a Barikád! – Segélykérés, Barikád, 2015. december 17.

vállalkozások (kertészetek, autószerelők, építési vállalkozók), magyaros viselteket készítő, könyvesboltok, történelmi relikviákat árusítók hirdetése viszont sűrűn előfordulnak benne.

Az újság mintája minden bizonnyal a Heti Válasz, ugyanis a mérete, a kinézete és a belső szerkezete nagyon hasonlít a konzervatív lapéhoz. Jellemzően véleményműfajokkal találkozunk. A hetilap rendszeresen teret ad Vona Gábor írásainak, interjúk sorozata készül a Jobbik frakciótagjaival, rendszeres rovata van a Magyar Gárdának és az Iránytű Intézet elemzéseinek. A kiadvány politikai irányvonala egyértelmű, a nemzeti radikális közösségen belül is a Vona-féle irány tükröződik írásaiban. Az outgroup csak a nemzeti radikális közösség szempontjából jelenik meg, önjogon nem kap megszólalási lehetőséget.

A Hazai Pálya 2011-től jelenik meg, változó intenzitással. Kampányidőszakban kéthetente, máskor havonta, kéthavonta kerülnek példányai az olvasóhoz. Saját adataik alapján kétmillió példányt postaládába történő terjesztéssel jutatnak el a háztartásokba. A Hazai Pálya teljes példányában letölthető a Jobbik weboldaláról.

Szót érdemes még ejteni Z. Kárpát Dániel újságjáról, melynek címe Karpatia. A lap jelmondata szerint a gondolkodó magyarok lapja. Havonta jelentkezik politikai, történelmi és kulturális írásokkal.

Könyvek

A nemzeti radikális közösség tagjai számára fontos csatorna a könyv is. Itt nemcsak a közösség számára meghatározó politikai-értelmiségi vezetők írásait összefoglaló kötetekre, hanem külföldi szerzőknek Izraelről, a zsidóságról, az amerikai világuralomról szóló munkáira, továbbá a Trianonról szóló könyvekre is gondolok. Előbbiekre példa a Vona Gábor írásait tartalmazó könyvek: a „Született Augusztus 20-án”, illetve a „Fekete Bárány, Fehér Holló”. Morvai Krisztina¹⁸⁸, Szegedi Csanád¹⁸⁹, illetve Z. Kárpát Dániel¹⁹⁰ közéleti gondolatait összefoglaló könyvek is megjelennek. A Barikád és a Kuruc.info rendszeresen hirdeti a Magyar Menedék Könyvesház által terjesztett kiadványokat.

¹⁸⁸ Kovács Zsolt – Morvai Krisztina: Magunkfajták. Kairosz kiadó, 2007.

¹⁸⁹ Szegedi Csanád: Hiszek Magyarország feltámadásában. Magyar Menedék Könyvesház, 2012.

¹⁹⁰ Z. Kárpát Dániel: A civilizáció romjai - környezeti összeomlás és kiút. Kairosz kiadó, 2006.

A vizsgált időszakban felvirágzó online világot a nemzeti radikális közösség is kihasználja. A jobbik.hu, a Jobbik honlapja, tartalom gazdag és gyakran frissülő információkkal látja el az olvasóit. A helyi szervezetek is rendelkeznek saját weboldallal, melynek felépítése és kinézete követi a központi portált. Ez alól kivétel a Békés Megyei alapszervezet, amelyik sokkaljobb.hu néven működteti párthonlap és hírportál kombinációját.

Az index.hu és az origo.hu mintájára online hír- és véleményportált üzemeltetnek barikad.hu, majd később alfahir.hu címen. A domain név birtokosa Farkas Gergely, a Jobbik országgyűlési képviselője. A korszakban a tartalmak többsége a Jobbikhoz kapcsolódik: a párt közleményei, kiadványai, politikusok nyilatkozatai, eseménynaptára olvasható. Interneten működik az N1TV és a Szent Korona Rádió.

Fontos még a kuruc.info, mint a nemzeti radikális közösség „második nyilvánossága” (Róna: 2016: 52). A honlap gazdag tartalmat kínál azoknak, akiket a „cigánybűnözés”, a „zsidóbűnözés”, a „bevándorló bűnözés” és a „politikusbűnözés” kifejezések fémjelezte narratívák és témák foglalkoztatnak. Az oldal népszerűsége jelentős: a pártos weboldalak közül a legnépszerűbb a teljes népességben, az egyetemisták és főiskolások körében az Index.hu-t követően a kuruc.info a második legolvasottabb közéleti portál. A Medián Webaudit adatközlése szerint 2012-ben naponta 88 ezer egyéni látogatót vonzott (Róna – Sörös, 2012: 133).

A nemzeti radikális közösségről tudható, hogy sűrű online kapcsolathálóba szerveződik, vagyis honlapjairól számos link mutat további szervezetek felé. A kapcsolatok erőssége azonban változó. Malkovics Tibor (2013) eredményei szerint az egyik legerősebb kötelék a Jobbik, a Magyar Gárda és a Hatvannégy Vármegye Mozgalom között van. A nemzeti radikálisok online nyilvánosságában e három szervezet honlapjának van a leginkább centrális helyzete.

Fontos csatorna a közösségi média, mégpedig elsősorban azért, hogy a nagymédiában kínálgató szűkös lehetőségeiket némiképpen pótolják (Kitta, 2011, Mylat, 2015). Az online tereken való jelenlét hozzájárul a Jobbik „modern, XXI. századi” pártként történő megjelenítéséhez. A közösségi média a fiatalokkal történő kapcsolattartásban is segít.

Szinte minden szervezet rendelkezik Facebook oldallal és Youtube csatornával, a Jobbik vezető politikusainak pedig sűrűn frissített, átgondolt és gondosan megkomponált platformjaik vannak. Ezek közül kiemelkedik Vona Gábor Facebook oldala, amely 2013. július 4-én százezer

lálkolóval büszkélkedik.¹⁹¹ A pártelnök nemcsak politikáról ír, hanem a magánéletéről és a családjáról is rendszeresen közöl információkat, de cikkek megosztásával és kommentelésével is foglalkozik.¹⁹² A vizsgált időszakban 2280 posztot jelentet meg. A legtöbb megosztást 2014. március 13-i kérése éri el, melyben Orbán Viktort ismételten miniszterelnök-jelölti vitára hívja, s követőitől támogató megosztásokat kér. Felhívására 9945 megosztással válaszolnak.¹⁹³ A második legsikeresebb poszt (9115 megosztás) az Izrael budapesti nagykövetének szóló nyílt levelét tartalmazza, melyen védelmébe veszi az Echo Tv műsorvezetőjét, Szaniszló Ferencet.¹⁹⁴ A harmadik a sorban (6630 megosztással) a migráció témájában íródott: ebben önkéntes határvadászokat toboroz, és a bevándorlók elutasítását követi a kormánytól.¹⁹⁵

Országjárások, lakossági találkozók

A Jobbik igyekszik személyes találkozókra is elérhetővé tenni politikusait. Utcai találkozót, pódiumos beszélgetéseket egyaránt szerveznek. A legkülönlegesebb Vona Gábor 2014 februárjában induló „álruhás” országjárása¹⁹⁶, melyet az N1TV dokureality műfajban dolgoz fel. Az álruhás országjárás során a pártelnök egy-egy település vagy élethelyzet szempontjából tipikus szakma képviselőjének áll, kipróbálja milyen egy nap a gyártósor mellett, kőművesként, állattenyésztőként, hajléktalangondozóként, ápolóként¹⁹⁷. A párt szimpatizánsai vegyesen fogadják az országjárás hírért. Vannak támogató megjegyzések:

SzivbolGratulalunkGabor!!!! <3

Jól csinálja

Ám akadnak szkeptikusok is:

¹⁹¹

<https://www.facebook.com/vonagabor/photos/a.10150160184994623.341499.247920204622/10151808410594623/?type=3&theater>

¹⁹² Vona Gábor a legsikeresebb politikus, alfahir.hu, 2013. augusztus 14.

¹⁹³

<https://www.facebook.com/vonagabor/photos/a.10150160184994623.341499.247920204622/10152377777009623/?type=3>

¹⁹⁴

<https://www.facebook.com/vonagabor/photos/a.10150160184994623.341499.247920204622/10151614901624623/?type=3&theater>

¹⁹⁵

<https://www.facebook.com/vonagabor/photos/a.10150160184994623.341499.247920204622/10153660818059623/?type=3>

¹⁹⁶ <https://www.facebook.com/vonagabor/videos/10152417852419623/>

¹⁹⁷ Vona Gábor: álruhásországjárás. N1Tv. Forrás: youtube.com

Most Elnök úr fontosabb, lenne ha az egész országot megrázó és foglalkoztató kérdésekkel törődne.

Kicsit már sok a jelmezbálosdi! Igaz a parlamentben sem mennek sokra a legnagyobb ellenzéki párt! Legalább szórakoztatja magát!

Utca: nagygyűlések, megemlékezések, avatások, vonulások

A 2006-os Kossuth téri tüntetéssorozaton túl, a nemzeti radikális közösség a vizsgált időszakban is intenzív? Kiterjedt? utcai politizálást folytat. A Jobbik minden március 15-én és október 23-án megemlékezést és nagygyűlést tart, melynek színhelye Budapest belvárosa (Deák Ferenc tér, Vártanuk tere, Astoria). Többnyire hosszú, egész napos rendezvényeket szerveznek, több szónokkal, vonulással, zenei betétekkel. Minden nagyobb utcai jelenlét részese a Magyar Gárda. Ők a közösség legfegyelmesebb és legkitartóbb része: a gárdisták alkotják kötelékben állva-vonulva az első sorokat.

A gárdista avatások és a Gárda felvonulásai a nemzeti radikális közösség utcai megjelenésének kiemelt eseményei. Az első gárdaavatásra 2007. augusztus 25-én kerül sor a budapesti Szent György téren. A Várban ötvenhat gárdista teszi le esküjét, nekik az okleveleket Für Lajos, egykori honvédelmi miniszter adja át. A rendezvényen mintegy 3 ezer résztvevő jelenik meg. A szervezet 2009-es feloszlata után tiltakozások kezdődnek: a betiltott szervezet egyenruhájában több százan jelentek meg Budapest egyik legforgalmasabb terén. A rendőrség 216 személyt vesz őrizetbe, köztük Vona Gábort. Ezt leszámítva az utcai rendezvények békésen zajlanak. A Gárda főleg vidéken aktív: A vidék közbiztonsága címmel évekig járják az országot, kisebb-nagyobb falvakban szerveznek vonulásokat a „cigánybűnözés” visszaszorítása érdekében. A két legnagyobb visszhangot kiváltó helyi demonstrációjuk a 2007-es tatárszentgyörgyi és a 2011-es gyöngyöspatai¹⁹⁸.

Kulturális események

A nemzeti radikális közösségben az egymással való találkozás fontos színhelyei a nyári zenei fesztiválok. Az Egyesült Magyar Ifjúság (EMI) táborok és a Magyar Sziget nemcsak zenei programokat kínálnak, hanem az „egészséges nemzeti öntudat” fejlesztéséhez szükséges kultu-

¹⁹⁸ Miért pont ott masíroznak, ahol masíroznak? index.hu, 2011. május 13.

rális élményeket, szabadidős tevékenységeket. A rendezvények célja a nemzeti oldal szubkultúrájának a megteremtése, egy nagy nemzeti találkozóhelyé, ahol „a saját szabályaink, a saját kultúránk, világnézetünk vesz körül minket”¹⁹⁹. Itt történik a nemzeti radikálisok zenei és irodalmi kánonjának meghatározása: állandó fellépő az Ismerős Arcok, Romantikus Erőszak, Kárpátia Zenekar és FankaDeli, az irodalomból pedig Wass Albert és Gárdonyi Géza munkái kapnak reflektorfényt.

A nemzeti radikálisoktól független csatornák

Közéleti televíziós és rádióműsorok

A nemzeti radikálisok számára alaptétel, hogy a nagy példányszámú újságok, népszerű online portálok és az elektronikus média elfogultan tájékoztat politikájukról, nem áll szóba velük, elengedhetetlen terep a számukra. Kifejezetten kritikusak a közszolgálati televízióval szemben, és megvetően beszélnek a kereskedelmi televíziók műsorkínálatáról is. Ennek ellenére időről időre felbukkannak a reggeli közéleti magazinoknak – Nap-kezte, Jó reggelt, Magyarország! ATV Start, 180 perc – és esti beszélgetős műsoroknak az interjúalanyai között. A korszakban egyre sűrűsödő médiamegjelenéseiket az őket övező karantén lebomlásának jeleként ünneplik.²⁰⁰ A közösségben vita folyik arról, hogy melyik a helyes stratégia: a Jobbiktól független nagymédia felületein lenni jelen vagy saját alternatív médiabirodalmat építeni.²⁰¹

Európai Parlament, Országgyűlés

Az Európai Parlamentben és az Országgyűlésben való megszólalás nem a nemzeti radikálisok specifikuma. Ünnepezt fordulatként tárgyalják a 2009-es, 2010-es és 2014-es választási sikereket, melyek lehetővé teszik megszólalásokat e két intézményben. A médianyilvánosság fő fórumaitól távol tartott és a politikai versenytársaktól elhatárolódó közösség számára a Jobbik parlamenti jelenléte teremt kapcsolatot a többi párt és az azok által meghatározott politikai normák, eljárások, gyakorlatok felé.

¹⁹⁹ Mi lesz Veled Magyar Sziget? alfahir.hu, 2014. július 21.

²⁰⁰ <https://www.facebook.com/durodora/posts/694730017229534>

²⁰¹ „Ezt a Fidesz építette és a Jobbik fogja lebontani.”, alfahir.hu, 2015. április 16.

A Jobbik európai parlamenti delegációja 2009. július 15-én kezdi meg munkáját: Morvai Krisztina, Balczó Zoltán és Szegedi Csanád felszólalásaival. A plenáris ülésen elhangzottak jelzik, hogy a jövőben a párt miként és milyen ügyekben kívánja felhasználni az EP nyilvánosságát. Morvai Krisztina az Európai Bizottság „kettős mércéjére” hívja fel a figyelmet, és a 2006-os rendőrségi akciók európai szintű vizsgálatát követeli.²⁰² Szegedi Csanád a Magyar Gárda egyenruhájában veszi át a mandátumát, míg Balczó Zoltán a „nemzetek Európája” koncepció alapján bírálja a Lisszaboni Szerződés részleteit és az Európai Bizottságot.²⁰³ Interjúkban többször beszél arról, hogy bár a jobbikos képviselők nem tagjai egyik frakciónak sem, nagy hatást gyakorolnak az Európai Parlamentre a többi képviselőtől eltérő szókimondó stílusuk miatt.²⁰⁴ Azt is tudatják, miként használja a Jobbik delegációja az EP felületeit: nem állnak fel az EU himnuszára, nem fogadják el az EU zászlóját, nem félnek kiállni álláspontjuk mellett.²⁰⁵ Számukra az Európai Parlamentben való helytállás küldetés: „(...) nem pihenni jöttünk, hanem megváltoztatni a világot.”²⁰⁶

A magyar országgyűlésben a Jobbik frakciója 2010 és 2014 között negyvenkilenc fővel képviseli a nemzeti radikális közösséget. A képviselői felszólalások számát rögzítő listán az első és a hetedik helyen Gaudi-Nagy Tamás és Z. Kárpát Dániel áll. Vona Gábor nem tartozik a legaktívabb frakciótagok közé, nála is többször szólal meg az említetteken kívül Szilágyi György, Novák Előd, Volner János, Staudt Gábor, Nyikos László és Magyar Zoltán. Leginkább interpellációk formájában adják elő mondandójukat (798 felszólalás), de azonnali kérdéseket is sürűn tesznek fel (559 felszólalás).

Vizuális elemek és egyéb modalitások

A nemzeti radikális közösség jelkészítői nemcsak egyetlen modalitással dolgoztak. A társadalomszemiotika megközelítése szerint a szövegek és beszédek stílusa, a közösséghez tartozó konstruktumok vizuális világa egyaránt fontos információt hordoz az identitásteremtő jelek és jelentések közötti kapcsolat feltárásában. A közösség ikonográfiájának a megértésében a

²⁰² Jobbik TV EU - Jobbikos EP-képviselők első felszólalásai az Európai Parlamentben, Jobbik TV, 2009. július 15. Forrás: youtube.com

²⁰³ Jobbik TV EU - Jobbikos EP-képviselők első felszólalásai az Európai Parlamentben, Jobbik TV, 2009. július 15. Forrás: youtube.com

²⁰⁴ Kovács Béla a Magyar Televízió Ma Reggel című műsorában. 2010. május 17.

²⁰⁵ Morvai Krisztina – küldetésben. 2011. május 11. Forrás: youtube.com

²⁰⁶ Morvai Krisztina a Magyar Televízió Ma Reggel című műsorában. 2009. november 20.

társadalomszemiotikai képi elemzést kidolgozó Gunther Kress és Theo van Leeuwen munkáit vesszük alapul (Kress – van Leeuwen, 2006; van Leeuwen, 2004), amiket a jelen kutatásra Kiss Balázs adaptált (Kiss 2016b, 2017).

Jobbik és a nemzeti radikálisok

A Jobbik logója az előző korszakhoz képest nem változott, ennek leírása olvasható a Nemzeti radikálisok, 1997-2006 című tanulmányban (Szabó, 2017: 444). A Jobbik plakátjait azonban érdemes közelebbről szemügyre venni. A reprezentáció tekintetében jól látható az eltérés az alábbi 2009-es és 2014-es plakát között. Az előbbin a párt vezető politikusai láthatóak. A kép központi alakja Morvai Krisztina, képviselőjelölt, köztársasági elnök-jelölt, mögötte Vona Gábor pártvezető és Balczó Zoltán képviselő-jelölt. A kompozíció főszereplője nő, akinek szemünkbe fúródó tekintete egyértelműen a kapcsolatfelvétel szándékának a jele: a jelkészítő figyelmet és támogatást kér a nézőtől. A főszereplő közelebb áll, mint a két férfi; itt is világos a szándék: koncentrálódjék Morvai Krisztinára a figyelem. A montázsban a párt logója, a választási jelszavak, a magyar zászló és a személyek egymásba érnek, a tekintetek vektora a nézőt is integrálja. Mindez a közösség egységét hivatott jelezni: a párt, a politikusok, a pártprogram és a plakátot megtekintő állampolgár közötti szoros kapcsolatot.

1. kép. A Jobbik plakátjai 2009-ből. Forrás: jobbik.hu

2. kép A Jobbik plakátja 2014-ből. Forrás: jobbik.hu

A 2014-es kiadványban a Jobbikot támogatók reprezentálása történik. A képen látható a párt által preferált hagyományos, többgenerációs, többgyermekes családmódel. A berendezés, az öltözetek és a gazdagon terített asztal alapján viszonylagos jómódban élnek. A család és a közös étkezés képeihez a magyar kultúrában többnyire kellemes élményeket szokás társítani, így a jelkésztő okkal remélhette, hogy ebben a kontextusban is működik a képzettársítás. A kompozíció a családi fényképekhez hasonló, magas modalitású. A tekintetek itt is a nézőre szegeződnek. Jól kivehető a kereszt és a Nagy-Magyarország térkép, ezek a nemzeti radikális értékek metaforái. A felirat alapján az integrációs és identifikációs szándék túlmutat a Jobbikra történő szavazáson, hiszen nemcsak felnőttek, hanem gyermekek is részét képezik a közösségnek.

A képi integráció mellett azonban a Jobbik kommunikációjának részét képezi a vizuális szegregáció és szeparáció, melyek segítségével kijelölik a közösség határait.

A 3. képen a jelkésztő erős vizuális kontrasztot teremt a többi párt és a Jobbik között. A rendszerváltás óta eltelt időszak politikai szereplői leváltásának metaforája azok zárkába zárása. Ezt láthatjuk a kép baloldalán, vagyis a Jobbik a múltat meghatározó politikusok megbüntetését ajánlja. Nem mondják, meg, melyek a népiélet alá vetett személyek és pártok, kilétüket a nézők szabad asszociációjára bízzák. Helyettük a plakát a büntetlen pártot propagálja, ami a Jobbik lenne. A párt ártatlanságát és tisztaságát a fehér színnel jelölik, ami erős kontrasztot ad a bűnösöket jelképező fekete színnel.

3. kép. A Jobbik plakátja 2010-ből. Forrás: jobbik.hu

4. kép. A Jobbik plakátja 2014-ből. Forrás: jobbik.hu

A szegregáció eljárása a 2014-es kampányban jelenik meg. A 4. képen látható fehér sáv azt jelzi, hogy a plakát két része között van eltérés, ugyanakkor találni vizuális rímeket is. A piros mezőben olvasható „szebb jövőt!” a nemzeti radikálisok metaforája, míg a zöld sávban látható felirat a kínált jövőt jelöli. A zöld rész nagyobb, tehát a jelkészítő a nézők figyelmét erre kívánja orientálni. A képi kommunikáció materiális és konkrét ígérete: a Jobbik hatalomra kerülésével több jövedelem jut mindenkinek. A magyar trikolór és a magyar népviseletből ismert kalocsai hímzés minta használata a párt nemzeti-népi elköteleződését erősíti.

Vona Gábor: gárdamellénytől az öltönyig

Vona Gábor vizuális konstrukciójában is látható egy ív. A korai éveket a militáns stílus és a közösséghez tartozás jeleit erősen hangsúlyozó képi megjelenítés dominálja. Később a jelkésztők a pártvezető egyéniségét, egyediségét hangsúlyozzák. Mindemellett lágyítják is Vona Gábor imázsát, a harciasságot az érzékenység és a határozottság dinamikus váltakozása váltja fel. A pártvezető közösségi média platformja számos képet közöl gyerekekkel, barátokkal, kisállatokkal, de többször láthatjuk a közösség elhivatott vezetőjeként, aki beszédet tart, irányt mutat, célokat jelöl ki.

1. képsorozat. Vona Gábor a magyar országgyűlésben. 2010. május 15. Forrás: szebbjovo.hu

2. képsorozat. Vona Gábor 2015. október 15. Forrás: Vona Gábor Facebook oldala²⁰⁷;
Vona Gábor 2015. január 31. Forrás: n1tv.hu

²⁰⁷ <https://www.facebook.com/vonagabor/photos/a.10150160184994623/10153773049854623/?type=3&theater>

Magyaros viselet, öltöny, smartcasual, kapucnis pulcsi és relikviák

A nemzeti radikálisok adnak a külsőségekre. A közösséget identifikáló öltözetek a magyaros viselet, férfiaknál a bocskai vagy az atilla kabátok modernizált változata. Viselője a magyar nemzeti hagyományok iránti tiszteletét, nemzeti és keresztény irányultságát fejezi ki. Kötődik a miépes politikai örökséghez is, hiszen a MIÉP frakció tagjai is rendszeresen bocskai és atilla kabátokban jelentek meg a parlamentben.

5. kép A Jobbik frakció tagjai 2010. május 14. Forrás: origo.hu

Vona Gábor elegáns ruhaviseletéhez hasonlóan a párt felsővezetői körében is megjelenik a konzervatív, nyugat-európaias öltöny-nyakkendő kombináció. Ám a magyaros viselet sem tűnik el: az egyéni képviselőjelöltekről készített kampányanyagokban látható a férfi és a női változat is.

3. képsorozat Staudt Gábor, Jakab Péter fényképei. Forrás: jobbik.hu, 2011. július 14.;
Morvai Krisztina szórólapja. Forrás: jobbik.hu, 2010. március 3.

A 2014-es országgyűlési választások előtt nagy vita folyik a közösségen belül, hogy a Jobbik és a Jobbik Ifjúsági Tagozat által közölt képeken látható sportosan elegáns, színes öltözk megfelelően reprezentálja-e a nemzeti radikális szimpatizánsokat. A jelkészítő szándéka azonban egyértelmű: igyekszik megváltoztatni a jobbikos fiatalokról alkotott képzeteket. A kép tökéletesen megkomponált egység, ahol a fiatal férfiak és nők egységét a fizikai közelség teremti meg: a testek összeérnek, a szereplők védő és támogató módon ölelik egymást. A képen nőieségüket (smink, kiengedett haj, dekoltázs) erősen hangsúlyozó nőt láthatunk, míg a férfiakat a városi, modern, intellektuális körökre jellemző ruhában, hajviselettel ábrázolják.

6. kép. A Jobbik plakátja 2013-ból. Forrás: jobbik.hu.

A 2014-es plakátokon szereplőktől teljesen eltérő outfitet kínál a Magyar Harcos ruhamárka. Sötét alapszínen, piros-fehér-zöld minták, gót betűk, ősmagyar (turul) vagy katonai (tank, gépfegyver, ököl) motívumok stilizált ábrázolása jellemzik a felsőruházatot.

7. kép Magyar Harcos pulóvert viselő fiatalember. Forrás: magyarharcos.hu.

A Harcos divat részét alkotják a kiegészítők is: a Nagy-Magyarországot ábrázoló autós matri-cák és kulcstartók. A Harcos termékek jelmondata: *„Mert a Harcos nem csak egy divat, ennél*

sokkal több! Ezért viseled, ezért vállalod!” A Harcos márka modelljeit a divatfotókhoz hasonlóan enyhén alulról fényképezik, tekintetük a képből kifelé néz. A jelkészítő ideált prezentál, a nézőt pedig az ideálhoz történő hasonulásra buzdítja. A Harcos márka viselőjétől elvárt identitás a ruházatok leírásakor expliciten megjelenik:

A Harcos a Te ruházatod: Amennyiben különbnek tartod magad, az új világrend sötét céljaihoz züllesztett, végítéletig bulizó bábfiguráinál. Amennyiben életcélodnak tartod a családalapítást, és gyermekek felnevelését nemzetünk fennmaradása érdekében. Amennyiben hazafiságodat nem pillanatnyi fellángolások és érdekek befolyásolják, hanem egy misztikus életérzés vonzása mutatja az utat. Amennyiben túl tudsz lépni a liberális rendszer, alkalmazkodó, leszerepelt, nemzetire festett, demokratikus pártjain.²⁰⁸

A nemzeti radikális közösség tehát az öltözetek szempontjából változatos. A pártlogóval ellátott felsőruházat, a Harcos márka, a magyaros viseletek, a Gárda-egyenruha a közösséggel való azonosulást jelzi, ám a Jobbik vezetése igyekszik megtörni ezt a „dress code”-ot. A korszak végén egyértelmű a Jobbik üzenete: a jobbikos identitáshoz nem szükséges a gárdamellény.

A Jobbik tüntetéseinek audiovizuális világa

A nemzeti radikálisok összetartozását időről időre utcai megmozdulások erősítik meg. A közösséget ilyenkor Jobbik jelvényes és Árpád sávós zászlók jelölik. A pártzászlók sokaságának jelenléte arra utal, hogy a megjelentek többsége azonosul a Jobbikkal. A rendezvény szervezői igyekeznek megvalósítani a modern politikai tömegrendezvények legfontosabb elemeit: vonulások, gondosan felépített színpadkép, kivetítő, profi hangosítás. Hallhatók a Jobbik indulói, hazafias versek, katonadalok és nemzeti rock együttesek zeneszámai.

208

<https://www.facebook.com/magyarharcos2004/photos/a.924101234302781.1073741828.924055334307371/1038041319575438/?type=3>

8. kép. Kormánykárosultak tüntetése. 2013. október 23. Forrás: alfahir.hu

A tüntetéseken jól látható, hogy a külsőségek, a ruha és a kiegészítők a politikai identitás megélésének integráns részei, a közösségi élmény megélésnek fontos eszközei. Sokan viselnek jobbikos pólót, jellemző a fekete vagy terepszínű viselet, a nemzeti rockzenét játszó együttesekre utaló, illetve Nagy-Magyarország térképet ábrázoló felsőruházat és ékszerek. Látni lehet néhány self-made megoldást is: trikolor szalaggal díszített baseball sapkát, Gyurcsány Ferencet becsmérő fotómontázsokkal teletűzdelt felsőt, Árpád sávok hajpántot. Különös összhangot biztosít a tömegnek az, hogy a megjelentek túlnyomó többsége fiatal férfi.

Magyar Gárda, gárdisták és a Kossuth tériek

A Magyar Gárda látványvilágát a katonai jelleg határozza meg. Három összetevőből áll: címer, egyenruha és a kötelékben való megjelenés.

A Magyar Gárda honlapján hosszan magyarázzák a címer szimbolikáját:

A címer négy vörös és négy fehér sávval osztott pajzs, ahol a vörös mezőkben összesen kilenc arany oroszlán lépdel. Az első sor a katona három fő erényét jelképezi: erőt, bátorságot, fegyelmet. A második sor a polgár három fő erényét: becsületet, büszkeséget, szorgalmat. A harmadik sor a tisztviselő két fő erényét, melyek: hűség és tisztaság. A negyedik sor a bölcsességet, ami a vezető legfőbb erénye. Árpád-sávok Európa legősibb

királyi házára, a Turul-dinasztiára emlékeztetnek, a kilenc lépő oroszlán pedig mint fontos örökség, erkölcsi normáink alapját adja.

4. képsorozat. A Magyar Gárda jelképe, egyenruhája és alakzata. Forrás:

<http://ujmagyargardamozgalom.com/>

A Gárda egyenruhájáról a tervező pár, Bencsik András és Takács Zsuzsa nyilatkozataiból tudunk meg részleteket. A jelkészítők szándéka szerint a viselet egyszerre praktikus, egyedi, divatos és hagyománytisztelő. Praktikus, mert az elemei – például a nadrág – kombinálhatók más ruhadarabokkal. Az egyediséget a mellény garantálja, elején a címerrel, hátán egy stilizált ugriani készülő oroszlánnal. A fehér ing, fekete mellény és fekete nadrág kombináció a férfi néptáncosok hagyományőrző öltözkékét idézi.²⁰⁹ A kombináció mellőz minden eleganciát, helyette egyszerűséget és szegénységet sugall.

Pörzse Sándor gárdaalapító gondolatai szerint „az egyenruha azt üzeni: felébredtünk, itt vagyunk, egyre többen, nem félünk, nem támadunk, de nem is hátrálunk”.²¹⁰ A Magyar Gárda betiltása után az egyenruha elemeinek viselése az ellenállás jelképévé válik.²¹¹ A militáns elem a leginkább a gárdisták katonai vezényszavakra történő mozgásában, dobszóra történő vonulásában, alakzataiban figyelhető meg. Rangjelzések nem láthatók, a csapaton belüli hierarchia nem tükröződik.

²⁰⁹ Első kézből a Magyar Gárda outfitjéről, velvet.hu, 2007. szeptember 7.

²¹⁰ "Száz gárdistát, ezeret"… - harmadszor avatott a Magyar Gárda, 2008. március 31. Forrás: jobbik.hu

²¹¹ Kenderesen Murányi Leventét zaklatták a rendőrök, 2010. november 16. Forrás: jobbik.hu

A 2006-os Kossuth téri tüntetők látványvilágát a magyaros motívumok (magyar és Árpád sávos zászlók), a saját gyártású transzparenszek, illetve a tüntetőkről készült képek határozzák meg.

5. képsorozat. Képek a Kossuth térről. Forrás: Youtube.com és Kuruc.info

A nemzeti radikális közösség önképét nagyban meghatározza a 2006-os és 2007-es kormányellenes tüntetések vizuális emlékezete. A fizikai bántalmazás, a vérző testek képei a közösség szenvedését és áldozatát kívánják megmutatni. A térdre ereszkedő testtartás a megadást és a magasabb rendű krisztusi alázatot jeleníti meg. A képi konstrukción a tüntetők fegyvertelennek, engedelmesnek és békésnek látszanak, arcukon a fájdalom jelei.

6. képsorozat. Képek a 2006-os kormányellenes tüntetésekről. Forrás: jobbik.hu és magyartudat.com

Az outgroup vizuális konstrukciója

Orbán Viktorról és Gyurcsány Ferencről elsősorban a kuruc.info portálon találunk képeket. Mindkettőjük esetében visszatérő elem a közösség által gyűlölt zsidókkal való összekapcsolás.

Mind Gyurcsány, mind Orbán egyedül van a képeken az izraelita hitközség velük szemben számbeli fölényben levő képviselői társaságában.

Gyurcsány Ferenc esetében is többször közölnek olyan fotót, melyen a 2006-os tüntetések oszlatásáért felelős Gergényi Péterrel látható. A kézfogás a jó, partneri viszonyt, a támogatást jelenti. Ebben a képi konstrukcióban tehát Gyurcsány Ferenc közösséget vállal a nemzeti radikálisok ellenségével, a 2006-os Kossuth tériek esküdt ellenségével.

7. képsorozat Gyurcsány Ferencről. Forrás: kuruc.info

Az Orbán Viktorról közölt képek között a korszakban visszatér az első Orbán-kormány idején készült fotó, melyen egy idős hölgy kezét csókol neki. Ezzel erősítik meg azokat a diszkurzív elemeket, amik Orbán Viktort arrogánsnak, a nép fölé emelkedő, azokat lenéző politikusnak mutatják.

8. képsorozat Orbán Viktorról. forrás: kuruc.info

A nemzeti radikálisok körében gyűlöletes csoportok vizuálisan is megjelennek. A cigányok erőszakossága, a zsidók hódítása és a bevándorlók özöne ismétlődik a közösség képi világában. Az outgroup nemcsak fenyegető, hanem a jelenléte tömeges. Az ingroup tagjai kevesen vannak, az ellenségek viszont rengetegen.

9. képsorozat. Válogatás a kuruc.info képei közül: cigányok, zsidók, migránsok

A nemzeti radikális közösség stílusa: spiritualitás és az erő nyelve

Egy politikai közösség önmegjelenítése kapcsán szót kell ejtenünk a beszédek, írások stílusáról is. Különösen fontos ez a nemzeti radikálisok esetében, mert ez a politikai közösség kommunikációs és nyelvi szempontból is igyekszik megtalálni identitását, felhívni magára a figyelmet. A vizsgált időszakban a leginkább a spiritualitás és az erőszakos beszédmód integrálja a közösséget.

Spiritualitás

Ez alatt olyan diszkurzív fordulatokat és kollektív cselekedeteket értek, melyek világosan mutatják a jelkészítők lelkeségét, túlvilágra irányuló figyelmét. A nemzeti radikális közösség korábbi korszakaiból örökölt keresztény-református tradíció valamelyest tovább él: a nagygyűlések rendre a budapesti Hazatérés templomának református istentiszteletével kezdődnek, a Jobbik lakossági fórumainak, megemlékezéseinek református közösségi terek adnak helyt, és a budapesti Horthy-szobrot is a párthoz közel álló reformátusok kezdeményezésére állítják fel. A protestáns elemeknél dominánsabbnak tűnik egy túlvilágra utaló kommunikáció, illetve a lelkeség, az önfejlesztés és a politikai fejlődés összekapcsolása.

A politikai összetartozás megerősítésének pillanataiban rendre megtalálhatók a túlvilágra utaló formulák. A Jobbik spirituális stílusa egymás köszöntésében („*Adjon az Isten!*”), az egymás iránti hűség megfogadásában, a Szent Koronára történő felesküvésben, a magasabb célok szolgálatának elfogadásában és az evilági hívságok elutasításában mutatkozik meg.

A párt „szent ügyet” szolgál, a párt tagjai pedig „*alázatos és hű szolgák*”: „*a nemzet porig rombolt spirituális talapzatának helyreállításában*”.²¹² A politikai küldetésük végrehajtásában pedig Isten segítségét kéri.

A Jobbik köti magát a kereszténységhez:

minden politikai lépésünket és programunkat áthatja a keresztény erkölcsi kötelesség, (...) nem várjuk el tagjainktól, hogy vallásgyakorló, hívő emberek legyenek, de azt igen, hogy azonosuljanak a krisztusi tanítás értékrendjével.²¹³

A korszakban folytatott utcai keresztállítási akciókkal a materializmus és a fogyasztói szemlélet ellen kíván fellépni.

Elsősorban Vona Gáborhoz köthető a lelakiség, a mélyebb összefüggések iránti fogékonyság és a politikai személyiségfejlődés propagálása. A pártvezető „*rajong a tradicionalizmusért*,” és közel áll hozzá a természetfeletti erőkről való gondolkodás.²¹⁴ Rendszeresen publikál a halálról, az érzelmekről és az élet értelméről a Magyar Hüperion című folyóiratban.²¹⁵ A folyóirat kiadója a Gyarapodó Magyarországért Alapítvány (a Jobbik pártalapítványa), a lap célja a magyar szellemi út alapjainak lefektetése.²¹⁶ Vona szellemi koordinátarendszert is felállít, mégpedig Prohászka Ottokár, Hamvas Béla és Julius Evola munkáiból.²¹⁷ Az Atilla Király Szellemtudományi és Nemzetstratégiai Akadémia, a közösség kéderképző intézménye is a szellemi megújulásban segíti tanítványait.

²¹²Miket olvas Vona Gábor, a "spirituálisan fogékony vezető"? hvg.hu, 2015. július 28.

²¹³<https://szebbjovo.hu/jobbig-es-keresztenyseg/>

²¹⁴Miket olvas Vona Gábor, a "spirituálisan fogékony vezető"? hvg.hu, 2015. július 28.

²¹⁵Vona Gábor: A modernkori ember politikai tipológiája, 2013. július 13. Vona Gábor: Az érzelmi nacionalizmus felülvizsgálata, 2013. augusztus 22. Vona Gábor: Töprengés a haláltudat emberi civilizációban betöltött szerepéről, 2014. augusztus 25.

²¹⁶<https://www.jobbig.hu/vilagunk/kultura/magyar-huperion>

²¹⁷ Julius Evola: Jobboldali fiatalok kézikönyve - Vona Gábor előszavával. <https://www.jobbig.hu/vilagunk/kultura/julius-evola-jobboldali-fiatalok-kezikonyve-vona-gabor-eloszavaval>

Az erő nyelve

A nemzeti radikálisok kedvelik a támadó, erőszakos stílust, amely harcias és a fizikai erőre utaló szókészlettel kíván nyomatékot adni a mondanivalónak.

Ez a beszédmód érzelmes, szenvedélyes, a megszólaló nem törődik a megnyilvánulásainak az utóéletével, célja az azonnali és mindent elsöprő hatás. A nemzeti radikálisok konfrontatív stílusát szembeállítják a politikailag korrekt beszédmóddal: az előbbi az őszinteséggel, az utóbbi a hazugsággal azonos. A támadó stílus jegyében szerveznek vitaműsorokat: az N1TV K.O. című programjában egy ring díszletei között ütközteti az ingroup és az outgroup képviselőit, akik gyakran személyeskedésig, kiabálásig fajuló interakciókat folytatnak.²¹⁸

Ezzel egy időben a beszédmód szisztematikus és végiggondolt, a politika minden területére alkalmazható tartalmi eszköztárat is kínál. A problémák erőszakkal történő megoldása része a nemzeti radikálisok szakpolitikai repertoárjának: a migrációt tűzparancssal állítanak meg, a kereskedelmi televíziók műsorkínálatán a székházuk porig rombolásával változtatnának, a közbiztonságot a halálbüntetés visszaállításával javítanák. Az erő, a megfélemlítés és a megregulázás verbális és fizikai jelei az úgynevezett Érpataki Modellben is nyilvánvalóak. Megfogalmazódik a vágy a militáns jellegű irányítás iránt:

a felelős személyeknek hivatástudattal rendelkező, erős frontharcosoknak kell lenniük, akik merik és tudják használni a törvényt. A polgármester, a jegyző, a rendőrkapitány, az adóügyi előadó, a jogi előadó, a gyámügyi előadó, a mezőőr vagy a védőnő kötelékbe szerveződnek, hogy munkájukat hatékonyan végezzék. A kötelék csúcsán a rendvédelmi szervezet áll. Az ellenség, aki ellen a háború folyik, a romboló. Aki rombol, azt ellenségnek tekintjük, és kőkeményen felvesszük a harcot ellene. Amíg meg nem változik, el nem költözik, vagy börtönbe nem tesszük.”²¹⁹

²¹⁸ K.O. - Budaházy VS Zsohár "Amit te csinálsz az hazaárulás!", 2015. november 11. Forrás: youtube.com

²¹⁹ Megalakul az Érpataki Modell Országos Hálózata, kuruc.info, 2012. október 23.

ÖSSZEGZÉS

A tanulmány a nemzeti radikális politikai közösség szemiotikai konfigurációját mutatta be, azokat a jeleket, amik segítségével megteremtik a politikai közösségüket. A vizsgált időszakban a politikai közösség sikereket és kudarckokat is átélt, önképe és konstrukciói ennek megfelelően változtak. A közösség folytatta az előző két korszakban megkezdett identitásteremtő munkát, amiben főként a külső politikai cselekvőktől való távolságtartásukat igyekeztek világossá tenni. A megkülönböztetés egyik eszköze az outgroup azonosítása, a másik az ingroup számára politikai, kulturális és életmódbeli minták felajánlása. A közösség széles nyilvánosság előtti reprezentánsa leginkább a Jobbik és Vona Gábor volt, a szemiotikai erőforrások is elsősorban ehhez a két aktorhoz kapcsolódtak. A legnagyobb integráló erő az outgroup konstrukcióké: a nemzeti radikális közösség legszélesebb körében a cigányellenes és az antiszemita jeltermelés tekinthető erős kötőanyagnak.

Hasonlóan az előző korszakhoz (Szabó 2017: 460), most is arra a következtetésre jutottam, hogy a nemzeti radikális politikai közösség legfontosabb konstrukciója, szemiotikai erőforrása az ellenségeinek körülhatárolása és jellemzése. Megemlíteném még Vona Gábor és a Jobbik konstrukciója is. A pártvezető jól láthatóan már 2018 előtt igyekezett kialakítani a karizmatikus vezér imázsát, aki kísérletet tett elszakítani a közösséget a korábban megszokott szemiotikai konfigurációktól és újakat teremteni helyettük. A Jobbikról küldött jelek pedig az ideológiai kötöttségektől való eltávolodást, valamint a program- és ügyközpontúságot hangsúlyozták.

A nemzeti radikálisokat leginkább azonosító témák közé tartozott a „cigánybűnözés”, az ország Európai Unióból való kivezetése, a keleti nyitás, a devizahitelek problémái, a határon túli magyarok megsegítése, a kivándorlás és a bevándorlás, továbbá a demográfiai fordulat.

A diskurzusokban elsősorban a védelemhez és a rendhez kapcsolódó elemeket találunk: védelmet nyújtani a magyarságnak, a magyar kultúrának, a gazdaságnak, illetve rendet teremteni a mindezeket fenyegető belső és külső erők feltartóztatása érdekében. A nagymédiával való elégedetlenségük mellett, az emberekkel való közvetlen kapcsolattartás vágya, a választók Jobbikkal történő megismertetése tükröződött a csatornahasználatban is. Az utcákon és tereken való politizáláson, a lakossági találkozók sűrűségén túl a közösségi élet megszervezése is a nemzeti radikális politikai identitás része.

Megkülönböztető stílusként a spirituális és a harcias beszédmódot azonosítottam. Az előbbivel a közösség transzcendens kapcsolódásait és megalapozottságát igyekeztek biztosítani, az utóbbi pedig arról tanúskodik, hogy a nemzeti radikálisok hajlamosak támadó és fizikai erőre utaló szókészlettel adni nyomatékot mondanivalójuknak.

Felhasznált irodalom

Bauer Béla – Szabó Andrea (szerk.) (2009): Ifjúság 2008. Gyorsjelentés. Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet, Budapest.

Bernát Anikó, Juhász Attila, Krekó Péter, Molnár Csaba (2013): A radikalizmus és cigányellenesség gyökerei a szélsőjobboldal szimpatizánsai körében. In: Kolosi Tamás and Tóth István György (szerk.): Társadalmi riport 2012. Budapest: TÁRKI: 355–376.

Bíró Nagy András – Dúró József – Hajdu András – Róna Dániel (2011): Nemzet és radikalizmus. In Lánczi András (szerk.): Nemzet és radikalizmus. Egy új pártcsalád felemelkedése, Századvég, Budapest.

Bíró Nagy András – Róna Dániel (2011): Tudatos radikalizmus. A Jobbik útja a Parlamentbe, 2003-2010. In: Lánczi András (szerk.): Nemzet és radikalizmus, Századvég, Budapest. 242-283.

Feischmidt Margit, Pulay Gergő (2014): Élmény és ideológia a nacionalista popkultúrában. In: Feischmidt Margit (szerk.): Nemzet a mindennapokban: Az újnacionalizmus populáris kultúrája. 473 p. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2014. pp. 249-289.

Feischmidt Margit, Szombati Kristóf (2014): A hagyományok visszatérése, a cigányellenesség és a jobboldali radikalizmus: Gyöngyöspata 2011. In: Feischmidt Margit (szerk.): Nemzet a mindennapokban: Az újnacionalizmus populáris kultúrája. 473 p. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2014. pp. 371-400.

Félix Anikó (2012): Az elfeledett kérdés – A nők szerepe a hazai radikális jobboldalon. <http://www.community.eu/2012/05/18/az-elfeledett-kerdes-a-nok-szerepe-a-hazairadikalis-jobboldalon/>. Utolsó letöltés: 2012. 08. 05.

Grajczár István – Tóth András (2011): Válság, radikalizálódás és az újjászületés ígérete: a Jobbik útja a parlamentbe. In: Enyedi Zsolt – Szabó Andrea – Tardos Róbert (szerk.): Új képlet. Választások Magyarországon, 2010, Demokrácia Kutatások Magyar Központja Alapítvány, Budapest. 57-92.

Jeskó József – Bakó Judit – Tóth Zoltán (2012): Jobbik: Egy net-network párt természetrajza. A radikális jobboldal webes hálózatai. Politikatudományi Szemle 20 (1), 81–104.

Karácsony Gergely – Róna Dániel (2010): A Jobbik titka. A szélsőjobb magyarországi megerősödésének lehetséges okairól. Politikatudományi Szemle, 19 (1), 31-66.

Kiss Balázs (2016a): Orbán, Vona, Gyurcsány. Politikai vezetők integrációs tevékenysége a migrációs válság idején. Politikatudományi Szemle 25 (3), 10–32.

Kiss Balázs (2016b): Rövid vázlat a kiindulópontokról és a módszerről. In: Kiss Balázs (szerk.) Politikai kommunikáció Magyarországon, 1990 – 1997. Studies in Political Science, MTA TK PTI, Budapest. pp. 9 – 20.

Kiss Balázs (2017): Közösségkutatás és társadalomszemiotika. A politikai kommunikáció kutatásának módszere. In: Kiss Balázs (szerk.) A polarizáció éve: Politikai kommunikáció Magyarországon, 1997 - 2006. Budapest: MTA TK Politikatudományi Intézet, 2017. pp. 1-63.

Kiss Balázs, Szabó Gabriella (2018): Constructing Political Leadership during the 2015 European migration crisis: The Hungarian Case. *CENTRAL EUROPEAN JOURNAL OF COMMUNICATION* 11:(1) pp. 9-24.

Kovács András (2013): The Post-Communist Extreme Right: The Jobbik party in Hungary. In: Wodak R. – Khosravnik, M. – Mral, B. (szerk.): Right-Wing Populism in Europe. Politics and Discourse, Bloomsbury, London. pp. 223-235.

Krekó Péter – Juhász Attila – Molnár Csaba (2011): A szélsőjobboldal iránti társadalmi kereslet növekedése Magyarországon. Politikatudományi Szemle, 20 (2), 53–79.

Mihályffy Zsuzsanna, Szabó Gabriella, Takács Miklós, Ughy Márton, Zentai Lili (2011): Kampany és Web 2.0. A 2010-es országgyűlési választások online kampányainak elemzése. In: Sándor Péter, Vass László (szerk.) Magyarország politikai évkönyve 2010-ről: kormányzat, közpolitika, közélet. Budapest: Demokrácia Kutatások Magyar Központja Közhasznú Alapítvány (DKMKKA), 2011. p. DVD.(Magyarország politikai évkönyve; 3.)

Mikecz Dániel (2013): Új pártok, változó mozgalmak. A radikális jobboldali és az alternatív mozgalmak pártosodása. in: Körösenyi András, Boda Zsolt (szerk.): Van irány? Trendek a magyar politikában. Budapest: MTA TK PTI, Új Mandátum.

Mikecz Dániel (2014): Új tiltakozási és szervezeti formák a radikális jobboldali mozgalmi esz-köztárban. Politikatudományi Szemle. Politikatudományi Szemle XXIII/4. 71–91. pp

Moffit, Benjamin (2016): *The Global Rise of Populism. Performance, Political Style and Representation*. Stanford University Press.

Myat Kornél (2015): Remény, forradalom, kiábrándulás? Politikai aktivitás a közösségi média színterein. *Médiakutató*. XVI. évf. 3. szám 81 – 96.

Norocel, Cristian, Szabó Gabriella, Bene Márton (2017): Integration or Isolation? Mapping Out the Position of Radical Right Media in the Public Sphere. *INTERNATIONAL JOURNAL OF COMMUNICATION* 11: pp. 3764-3788. (2017)

Róna Dániel – Sörös Anett (2012): A kuruc.info nemzedék. Miért népszerű a Jobbik a fiatalok között? In Szabó Andrea (szerk.): *Racionálisan lázadó hallgatók. Radikalizmus, posztmaterializmus, apátia a magyar egyetemisták és főiskolások körében*. Belvedere, Szeged. 113-157.

Róna Dániel (2016): Jobbik-jelenség. A Jobbik Magyarországért Mozgalom térnyerésének okai. Budapest, Könyv & Kávé.

Rudas Tamás (2010): A Jobbik törzsszavazóiról. In: Kolosi Tamás - Tóth István György (szerk.): *Társadalmi Riport 2010*. Társ, Budapest.

Sörös Anett (2011): A (Nagy)Asszony varrva jó? Jellegzetes tetoválások a szélsőjobboldali csoportok körében. *Kaleidoscope*, 2 (2), 115–123.

Szabó Gabriella (2016): *Népi radikálisok, 1990 – 1997* Budapest: MTA TK Politikatudományi Intézet, 2016. 37 p. (Studies in Political Science. Politikatudományi Tanulmányok) Kiss Balázs (szerk.): *POLITIKAI KOMMUNIKÁCIÓ MAGYARORSZÁGON, 1990 – 1997 TANULMÁNYOK EGY KORSZAK KOMMUNIKÁCIÓS JELLEGZETESSÉGEIRŐL* (ISBN:978-963-418-007-4)

Szabó Gabriella (2017): Nemzeti radikálisok, 1997 – 2006. In: Kiss Balázs (szerk.) *A polarizáció évei: Politikai kommunikáció Magyarországon, 1997 - 2006*. Budapest: MTA TK Politikatudományi Intézet, 2017. pp. 1-63.(ISBN:978-963-418-016-6)

Szabó Gabriella, Bene Márton (2015): Mainstream or an alternate universe? Locating and analysing the radical right media products in the Hungarian media network. *INTERSECTIONS: EAST EUROPEAN JOURNAL OF SOCIETY AND POLITICS* 1:(1) pp. 122-146. (2015)

Szabó Gabriella, Bene Márton, Antal Anna, Farkas Attila (2015): Kívül tágasabb! Radikális jobboldali médiumok a magyar médianyilvánosság hálózataiban. *POLITIKATUDOMÁNYI SZEMLE* 24:(3) pp. 99-125.

Szabó Gabriella, Cristian Norocel, Bene Márton (2018): Media Visibility and Inclusion of Radical Right Populism in Hungary and Romania. A Discursive Opportunity Approach. *PROBLEMS OF POST-COMMUNISM* Online first: pp. 1-14. (2018)

Zentai Lili (2011): Utolsó, előre fuss! A Jobbik hajrája 2010-ben. In: Szabó Gabriella, Mihályffy Zsuzsanna, Kiss Balázs (szerk.): Kritikus kampány: A 2010-es országgyűlési kampány elemzése. 246 p. Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2011. pp. 178-204.